

VINERI 21 DECEMBRIE 2001 • ANUL LI NR. 51

FONDAT ÎN 1951 **FOAIA** 40 ANI
românească
SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Praznice fericite!

Orbán Viktor a înmănat premiile acordate de Ziua Minorităților

Primul ministru Orbán Viktor a acordat la 18 decembrie 2001 distincția „Pentru Minorități” unor personalități și comunități remarcabile din viața publică și culturală a naționalităților din Ungaria, respectiv din rândul maghiarilor de peste frontieră. În acest an, cu ocazia Zilei Minorităților au fost distinși Medvegy Pálné, directoarea Școlii slovace din Szarvas, Eperjessy Ernő, re-

dactor și etnograf, Autogovernarea romilor din Nagykanizsa, precum Bíró Anna-Mária, expertă în problemele de drept uman, Lászlóffy Pál, președintele Uniunii Pedagogilor Maghiari din România și Redacția Maghiară a Televiziunii Române. La înmânarea distincțiilor, premierul Orbán a declarat că Ungaria ar deveni o țară cenușie dacă ar dispărea minoritățile naționale. Dávid

Ibolya, ministrul justiției a subliniat că intenția Guvernului de la Budapesta este să asigure aceeași atenție și sprijin naționalităților din țară, ca maghiarilor de peste hotare. La evenimentul din Parlamentul Ungariei a fost de față și Traian Creașă, președintele ATRU și Gheorghe Marc, membru al Curatorului Fundației Publice pentru Minorități.

-an-

Medgyessy și minoritățile

Cu o zi înaintea Zilei Minorităților, luni, la 17 decembrie a avut loc la Budapesta o întâlnire a candidaților socialist la postul de prim-ministru cu reprezentanții autogovernărilor și sferei civile a mi-

norităților. În cadrul acesteia, Medgyessy Péter a promis naționalităților că dacă la următoarele alegeri va fi ales de premier va face totul pentru rezolvarea reprezentării în Parlament a minorităților. Re-

prezentantul Partidului Socialist Maghiar a vorbit despre scopul partidului său în ce privește sprijinirea păstrării identității și culturii specifice ale minorităților din Ungaria.

-va-

Radu Gyr Colind ceresc

*Cerul și-a deschis soborul
- Lerui, Doamne, Ler -
au pornit cu plugușorul
îngerii prin cer.
Merg cu pluguri*

de oglindă

*și de giuvaier,
toți luzeferii colindă
- Lerui, Doamne, Ler -
Vântul suflă cu lumină
- Lerui, Doamne, Ler -
în buhai de lună plină
legănat în ger.
Patru heruvimi cu glugă
albă de oier
sub ferești colinde-ndrugă,
- Lerui, Doamne, Ler -
N-au venit cu grîu*

la poartă,

*ci au rupt din cer
stele mari ca să le-mpartă,
- Lerui, Doamne, Ler -
Și-n Florar de roade grele,
- Lerui, Doamne, Ler -
va fi cîmpul cer de stele
tolănit sub cer...*

*Numai tu aștepti în tindă,
- Lerui, Doamne, Ler -
suflete ce n-ai colindă
și nu știi Prier.*

*Nici un cântec alb nu vine
fîlfîind mister,
cu o stea și pentru tine,
- Lerui, Doamne, Ler.*

Pe copertă: Grigore Ruja
și Erica Bigu din Micherechi
în așteptarea Crăciunului
(Fotografie de Aurel Papp)

Călin Fabian va fi noul ambasador al României la Budapesta

România dorește ca la începutul anului viitor să numească un nou ambasador în fruntea reprezentanței diplomatice române la Budapesta. Noul ambasador al României la Budapesta va fi Călin Fabian, diplomat de carieră, care în prezent îndepli-

nește funcția de director general în cadrul Ministerului român de Externe și anterior a lucrat la reprezentanța diplomatică a țării sale la Budapesta. Călin Fabian îi va lua locul actualului ambasador al României în Ungaria, Petru Cordoș.

Mediafax

La mulți ani!

Neobositul nostru colaborator dr. Alexandru Ardelean împlinește cu trei zile înainte de sfîrșitul anului venerabila vîrstă de 70 de ani. Născut la 28 decembrie 1931, la Apatu, ambasadorul în pensie a devenit de cîțiva ani un membru foarte activ nu numai al comunității românilor din Budapesta, ci al întregii societăți românești din Ungaria. De această aniversare frumoasă îi dorim domnului Ardelean multă-multă sănătate, împlinirea tuturor dorințelor, succese și bucurii, iar nouă, redacției, ne dorim să ne mai ajute foarte multe ani în munca redacționării sau scrierii lui interesante.

În numele redacției Foi românești:

Eva Iova

Posta redacției

Stimată redacție,

Vă scriu în numele mai multor români din Penitenciarul Baracka, și totodată vă urăm multă sănătate și îndeplinirea tuturor dorințelor cu ocazia noului an și a sărbătorilor de iarnă.

Prin intermediul dumneavoastră transmitem multe urări de sănătate părintelui vicar Marius Maghiaru, care este un al doilea tată pentru noi și în continuare îi mulțumim pentru efortul pe

care îl face de a ne vizita neconținut. Totodată mulțumim și domnului preot din incinta penitenciarului care ne face posibilă vizita domnului vicar și, bineînțeles, conducerii Penitenciarului Baracka.

Nu înainte de a încheia mica noastră scrisoare, mai urăm tuturor românilor de pe teritoriul Ungariei un An Nou fericit și multă sănătate!

Marian Buzoianu

Primire la Mádl Ferenc

Președintele Ungariei Mádl Ferenc a primit la 17 decembrie 2001, la Budapesta conducătorii cultelor religioase din țară. În afară de reprezentanții bisericilor

considerate istorice în Ungaria la această întâlnire au fost de față și conducătorii bisericilor ortodoxe de la noi, printre care și părintele vicar Pavel Ardelean. -va-

Chitighăzenii l-au ales iarăși pe Gheorghe Gulyás

După ce în octombrie s-a desființat corpul deputaților autogovernării din Chitighaz, s-a fixat data alegerilor interimare. Duminică trecută, la 16 decembrie, locuitorii Chitighazului în patru sectoare electorale au putut să-și depună votul pentru deputați și pentru primar. Dintre cei 3403 de alegători, doar 1338 au votat, adică 29,2 %. Pe listă

au apărut 28 de candidați, dintre care 11 au fost deputați și mai devreme: Gheorghe Ardelean, Cristina Balogh, Bencze László, Alexandru Finna, Gábel Ottó, Gheorghe Istin, Rózsavölgyi Péter, Sárosi György, dr. Szegvári Péter, Petru Selejan și dr. Tarné dr. Barna Mária. Cei doi deputați noi sînt: Kalcsó István și Florica Santău. După informațiile primite de la notara Valeria Stegermajer, șefa consiliului electoral, primarul Gheorghe Gulyás a câștigat cu 716 de voturi, față de rivalul său Rózsavölgyi Péter, care a primit 580 de voturi. Ședința constitutivă se va desfășura în decurs de 15 zile, în cadrul acesteia noul primar va depune din nou jurămîntul în fața corpului deputaților.

R. Ruja

A apărut Calendarul românesc 2002!

Cum se întîmplă decenii de-a rîndul, almanahul Editurii NOI va ajunge și în ajunul acestor sărbători de iarnă în casele românilor de pe meleagurile noastre. Și actuala ediție a Calendarului publică cele mai însemnate evenimente și acțiuni din anul pe care îl lăsăm în urmă și oferă lectură bogată pentru serile lungi de iarnă tuturor celor care doresc să își păstreze limba învățată din părinți. Frumoasa copertă - poarta deschisă a Curții Gojdu din Budapesta - ne invită în lumea românilor din Ungaria. Intrînd pe această poartă (adică deschizînd paginile calendarului) veți afla ce s-a întîmplat în primul an al noului mileniu în viața publică, religioasă, culturală și școlară a românilor din Ungaria, vă vom călăuzi prin diferite sate și orașe populate și de români, veți afla cine s-a născut, s-a cununat și a decedat în 2001, etc. Pa-

nile scrise „în grai viu” sperăm că vor trezi în toată lumea sentimentul de mîndrie de a mai fi român în Ungaria, în 2002.

Calendarul românesc poate fi procurat la bisericile, magazinele și bibliotecile din satele românești sau direct de la redacția Foi românești (Giula, str. Gh. Doja nr. 8., tel.: 66/463-152 sau 66/361-789).

- iova -

Praznicul Crăciunului ne îndreaptă gândul spre ceea ce s-a întâmplat cu mai bine de două mii de ani în urmă, și anume nașterea după trup a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Sfintele Evanghelii ne relatează cum într-o localitate neînsemnată din Iudeea țara de atunci a poporului evreu, s-a născut Fiul unei fecioare numită Maria, logodită cu bătrânul Iosif. Nou-născutul lui i s-a dat numele de Iisus. Cunoaștem toți împrejurările în care s-a petrecut această naștere ce avea să schimbe soarta omenirii întregi, Nou-născutul fiind nimeni altul decât Fiul din veșnicie al tatălui Dumnezeu, trimis în lume s-o mântuiască. Să ne oprim puțin asupra familiei din care s-a născut Iisus. După legile lăstate de Tatăl Ceresc nouă, oamenilor, orice nou născut provine dintr-o familie, mai exact dintr-o mamă. Această împrejurare e de natură să ne determine să gândim acum mai cu adinsul la ce a însemnat familia în viața lui Iisus, dar mai ales ce înseamnă în viața noastră a oamenilor, și care sunt rosturile ei.

Originea familiei stă în

Gânduri de Crăciun

voința dumnezeiască exprimată încă la crearea omului. Citim în Sfânta Scriptură: „Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său, după chipul lui Dumnezeu l-a făcut, a făcut bărbat și femeie și Dumnezeu i-a binecuvântat zicând: Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul”. Cartea Noului Testament e bogată în referiri din care rezultă voința lui Dumnezeu ca bărbatul să se unească cu femeia și să dea naștere la urmași. Pentru a nu merge prea departe, chiar din viața Mariei, Maica Domnului, aflăm despre nașterea lui Ioan care va deveni înainte mergătorul Domnului. Și când Zaharia și Elisabeta credeau că nu vor mai avea copii, atunci un înger a apărut și i-a prevenit că li se va naște un urmaș. Același înger s-a dus apoi la „fecioara Maria logodită cu un bărbat care se chema Iosif și i-a zis: ...iată vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus...”

Familia în care a venit pe lume pruncul Iisus, și-a dovedit trăinicia îngrijindu-se

de Fiul ei, iar acesta la rândul său și-a cinstit părinții, în special pe mama Sa, până în ultima clipă a vieții Sale pământești. În acele momente tragice, fiind răstignit pe cruce, Iisus i-a îndreptat-o Apostolului Ioan zicându-i: „Iată mama ta. Și din ceasul acela ucenicul a luat-o la sine.”

Sfânta Fecioară Maria și dreptul Iosif au constituit o familie care până astăzi reprezintă un model ce se cere urmat.

Icoana cerească a familiei creștine este tocmai uni-

rea dintre Iosif și Maria de pe urma căreia, omenește vorbind, s-a născut Hristos. Putem spune deci că familia este un așezământ care își are originea în Dumnezeu și tocmai de aceea Iisus, Fiul lui Dumnezeu, a instituit Taina Cununiei la nunta din Cana Galileii care consfințește unirea unui bărbat cu o femeie spre a întemeia o familie.

Așa cum religia noastră creștină concepe familia, ea se prezintă ca fiind temelia societății. Ea are la bază legătura dintre un bărbat și o femeie, realizată cu binecuvântarea lui Dumnezeu. Din păcate, fără a ne mai referiri la ce a fost odinioară, constatăm că în vremea noastră familia a început să decadă, producându-se tot mai multe neînțelegeri, divorțuri, renunțarea la naștere de copii, recurgerea la tot felul de păcate contra firii, etc. Pe deasupra, și când apar copiii, acestora ori nu li se dă o educație corespunzătoare, ori sânt lăsați în părăsire, agresați sau exploatați. Există foarte multe as-

pecte legate de criza prin care trece familia.

Pentru înlăturarea unei asemenea situații întristătoare, societatea întreagă are datoria să se mobilizeze, inclusiv – dacă nu în primul rând – Biserica. Ca una care vede în familie un așezământ dumnezeiesc, Biserica prin slujitorii ei, nu mai puțin prin toți cei care o compun, are datoria de a readuce familia la nivel de sfințenie pe care i l-a conferit însuși întemeietorul Iisus Hristos. Mai ales în zilele de acum, când praznicul Crăciunului ne readuce înaintea familiei Mântuitorului Iisus Hristos, trebuie folosite toate mijloacele de natură să consolideze unirea dintre bărbat și femeie, să mărească grija pentru buna educație a copiilor, să oprească înmulțirea divorțurilor, avorturilor, abandonurilor și violențelor.

Fie deci ca praznicul Crăciunului să ne dea tuturor înțelepciunea și forța de a readuce familia la rosturile pe care i le-a rânduit însuși Dumnezeu, ceea ce ar contribui la revigorarea întregii noastre societăți.

† Nicolae
Mitropolitul Banatului

Mesaje de Crăciun către românii din Ungaria

O dată cu apropierea Crăciunului și a Anului Nou, în calitate mea de ministru responsabil pentru naționalități din cadrul guvernului Republicii Ungare, aș vrea să-mi exprim și pe această cale urările de bine adresate membrilor comunității românești din țara noastră. Această urare o fac mai ales pentru că mi-am putut crea o impresie personală convingătoare despre viața culturală, despre funcționarea instituțiilor școlare românești, cu ocazia vizitei făcute la minunatul dumneavoastră centru școlar și cultural de la Giula.

Guvernul Ungariei acordă o importanță evidențiată faptului că minoritățile naționale să-și vorbească limba maternă, să-și îngrijească cultura, să-și practice tradițiile specifice și să-și asume cu mândrie identitatea lor națională. Tocmai în scopul acesta, ca aspirațiile lor să se poată realiza, dorim să facem și în continuare alți pași concreți, pentru dezvoltarea impetuoasă a politicii maghiare față de naționalități. Ca atare, considerăm necesară ridicarea eficienței învățământului în limba maternă, intensificarea valorificării sprijinului bugetar evidențiat, asigurat în acest scop. În strădania aceasta contăm pe colaborarea dumneavoastră ca parteneri. Vă dorim ca pentru realizarea țelurilor Dumneavoastră să primiți și ajutorul competent al țării-mamă, România. Sînt convins că dezvoltarea limbii și deplina desfășurare culturală a unei minorități naționale nu se poate imagina fără aceste legături naturale.

dr. Dávid Ibolya Ministru al Justiției

Pentru cititorii „Foi românești”, din partea Universității Aurel Vlaicu din Arad, Sărbători Fericite, sănătate, viață lungă și neseparate bucurii în anul 2002!

Prof. univ.
dr. Lizica Mihuț
rector al Universității A. Vlaicu

Orădeana FAMILIA adresează prietenilor noștri de la „Foaia românească” sărbători fericite, la mulți ani, multe și bogate împliniri spirituale, bucurii fără număr, sănătate și succese în activitatea lor!

Cu drag, în numele „familiștilor”,
Ioan Moldovan

În numele Senatului Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad doresc să adresez un salut cordial cititorilor și redactorilor revistei „Foaia românească” cu urările tradiționale: Sărbători Fericite și La Mulți Ani!

Avem o bună colaborare cu Liceul N. Bălcescu din Iula și cu Episcopia Română din Iula. Am făcut o donație de 3.000 \$ pentru Capela Gojdu din Budapesta și vom continua donații pentru biserici și liceu și în anul 2002.

Fie ca anul 2002 să fie un an al bunei înțelegeri între popoarele europene și de afirmare a crezului românesc pentru românii din Ungaria.

Acad. prof. univ. dr. Aurel Ardelean rectorul Universității V. Goldiș

Tuturor cititorilor, colaboratorilor și celor care dau viață „Foi românești” și scrisului românesc în Ungaria zile prospere, noroc, sănătate, dragoste, visuri care ne vor trezi la timp, speranțe, noi proiecte, noi cititori...

Cu asemenea urări vă dorim să întâmpinați și să petreceți Sfintele sărbători de iarnă și Noul An 2002.

Nicu Ciobanu, director Editura Libertatea, Panciova, Iugoslavia

Cu ocazia Sfințelor Sărbători ale Nașterii Mîntuitorului și Anului Nou dorim să adresăm cele mai calde urări de viață lungă și prosperitate întregului colectiv redacțional. Urmărim cu mare plăcere articolele revistei dumneavoastră, care se dovedește de la număr la număr mai atractivă și mai interesantă.

Cititorilor revistei „Foaia românească” le dorim un an mai bun decît cel care se sfîrșește curînd, precum și gîndurile noastre frățești de continuitate și progres în promovarea valorilor românești din Ungaria.

Ion Gașpăr președinte, Astra Română, Iugoslavia

La Orosháza, cele cinci naționalități bichișene au sărbătorit împreună

Ziua Minorităților din Ungaria este o sărbătoare națională relativ nouă, care de șapte ani se cinstește în 18 decembrie. Iar ca festivitatea centrală, de la Budapesta, să nu coincidă cu serbările teritoriale, pe plan local sau județean Ziua se ține de obicei mai devreme. Astfel, festivitatea din Bichiș, inițiată de Comisia județeană pentru minorități naționale și etnice, s-a organizat în ziua de vineri, 14 decembrie, în sala festivă a primăriei din Orosháza. După cuvintele de deschidere ale primarului *Fetser János*, a urmat discursul festiv rostit de doamna *Kósáné dr. Kovács Magda*. Președinta Comisiei Parlamentare a Drepturilor Omului, Minorități și Culte a evidențiat semnificația Zilei Naționalităților, precum și rolul pe care îl au minoritățile naționale în viața Ungariei.

După aceea, *dr. Jeszenszki Géza*, vicepreședintele Adunării Generale a județului a oferit plachete și diplome unor personalități ale minorităților naționale. La propunerea Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, din rândul românilor a fost distins *Ion Budai*, directorul Școlii generale și a Liceului românesc N. Băl-

cescu din Giula. Din motivația oficială spicuim:

„În 1971 a devenit directorul școlii românești din Giula, iar în 1978 a fost numit director al instituțiilor școlare românești unificate (școală generală, liceu și colegiu).

Decenii în șir a depus o muncă susținută în prezidiul Uniunii Culturale Românești și în diferitele comisii ale acesteia. De la înființare a devenit copreședinte al Secției pentru naționalități din cadrul Societății Pedagogice Maghiare.

În urma înființării Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, între 1994-98 a fost președintele reprezentanței românești. Și în această calitate a apărut cauza românilor din Ungaria.

Ion Budai, pe lângă acti-

vitătea instructiv-educativă și cultural-politică, a depus și o considerabilă activitate ca autor și lector de manuale școlare. Ca director și-a asumat un rol activ în definirea și realizarea strădaniilor de reformare și modernizare a învățământului de naționalitate din Ungaria. (...) Prin activitatea sa multilaterală a sprijinit realizarea primei etape de edificare a Centrului Cultural Român, centru care este nu numai căminul civilizat, modern, al elevilor interniști, ci și un centru de păstrare a valorilor autentice ale românilor din Ungaria și o nestemată a orașului Giula.”

Pe baza acestei caracterizări a propus Comisia oferirea distincției. Din motive de sănătate, directorul Ion Budai nu a putut fi de față, placheta și diploma fiind preluată de către *Traian Cresta*, președintele AȚRU.

Programul cultural care a urmat după conferirea distincțiilor a fost realizat de copii ai unor școli de naționalitate din județ. Dintre aceștia s-au evidențiat printr-o pregătire temeinică și interpretare excelentă elevii școlii românești din Băntania. Ei au susținut un program de colinde și au prezentat o suită de dansuri populare românești. E. Illyés

„Am primit distincția de la românii din Ciaba, care m-au acceptat”

Cu ocazia „Zilei Minorităților”, autogovernările minoritare din reședința județului Bichiș au acordat și în acest an distincții și diplome de merit unor reprezentanți de frunte din rândul slovacilor, romilor, respectiv românilor din Bichișciaba. În cadrul unei festivități orășenești, care a fost ținută la 13 decembrie, autogovernarea slovacă a distins patru membri ai comunității, romii au acordat două distincții, iar autogovernarea română a conferit o singură distincție. Publicul întrunit la Restaurantul Party a putut urmări și cite un program cultural susținut de reprezentanții celor trei minorități. Programul românesc a fost susținut de cîntărețul *Viorel Trofin* și de naistul *Marksteiner Béla*, care au interpretat câteva colinde. Apoi a urmat conferirea distincțiilor. *Gheorghe Gros*, președintele Autogovernării Românești a oferit distincția „Pentru românii din Bichișciaba” interpretului naist.

— *Béla este cunoscut nu numai aici la Bichișciaba, ci și în întreaga comunitate românească din Ungaria* — ne-a declarat domnul Gros. *Dînsul a cîntat și în corul „Pro Musica”. Deși nu este român, el totuși — așa putea spune — are identitate românească. Este membru activ al Clubului românesc din oraș, este de fiecare dată printre noi.*

— A fost o decizie unani-

mă că lui îi veți acorda acest premiu?

— *Dintre patru candidați, Marksteiner Béla a primit cele mai multe voturi. Pe lângă dînsul a mai primit vot, de pildă, și părintele paroh Teodor Marc. Am primit chiar și scrisori din partea unor credincioși, care ne-au atras atenția asupra activității părintelui Marc. Dar, respectînd regulile democrației, „Pentru românii din Bichișciaba” am conferit o muzicantului Marksteiner Béla.*

— *Domnule Marksteiner, v-ați mirat că tocmai dumneavoastră ați primit această distincție?*

— *Tare m-a surprins. Nu m-am așteptat la una ca asta. Iar acum, firește că sînt foarte fericit — ne-a mărturisit după festivitate.*

— *Dumneavoastră, ca muzicant, ați mai primit și alte „recunoștințe”. Aceasta de acum ce loc ocupă printre celelalte diplome și distincții?*

— *„Pentru românii din Bichișciaba” va fi pusă la loc de cinste sau mai concret: distincția de astăzi o pun pe primul loc, fiindcă am primit-o aici, în acest oraș în care trăiesc. Am primit-o din partea comunității românești, care m-a acceptat. Tocmai asta e foarte important pentru mine. Am acasă o mică vitrină unde îmi țin „trofee”, adică distincțiile și premiile primite pînă acum. Acolo o să pun chiar la mijloc, la loc de cinste, distincția „Pentru românii din Bichișciaba”.*

A. Bauer

Prestigiul Institutului de cercetări

Institutul Secolul XX-XXI a organizat la Budapesta, în zilele de 13-14 decembrie, o conferință a cărei tematică a cuprins analiza schimbărilor din ultimii zece ani în politica minoritară din Ungaria. Inițiatorul și coordonatorul conferinței a fost cercetătorul *dr. Doncev Toso*, colaboratorul Institutului. În cuvântul de deschidere, *dr. Hende Csaba*, secretar de stat la Ministerul Justiției a apreciat înființarea autogovernărilor minorităților drept una dintre cele mai importante realizări ale ultimilor ani. La consfătuire au fost dezbătute și probleme legate de activitățile culturale în limba maternă a naționalităților. Directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria *dr. Maria Berényi* a prezentat bilanțul ac-

tivității de cercetare la români. Institutul condus de doamna Berényi, constituit în 1993, a coordonat în acești ani cercetarea a peste 50 de teme, a scos peste 30 de cărți referitoare la diferitele aspecte ale prezenței românești din Ungaria, în special în domeniul istoriei, etnografiei și în problemele de limbă. Toate acestea în condiții în care Institutul are doar un singur post întreg de cercetător. Puține dintre instituțiile științifice ale celorlalte minorități au putut dovedi o activitate atât de bogată ca Institutul românesc. La întrebarea lui Doncev Toso privitoare la colaborarea dintre Institut și Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU), Maria Berényi a declarat că AȚRU

nu este destul de matură pentru a se folosi de rezultatele activității de cercetare a Institutului. La încheierea lucrărilor, doamna Berényi a mai declarat că e necesară reexaminarea imaginii Ungariei privitoare la autonomia culturală a naționalităților, inclusiv a sistemului de alegere a autogovernărilor minorităților, precum a modalităților de finanțare, deoarece actuala practică periclitează existența viitoare a structurilor culturale tradiționale, formate de-a lungul secolelor.

În aula Institutului-gază a fost amenajată o expoziție de fotografii și documente din viața minorităților din ultimii 10 ani, printre care și imagini din arhiva redacției săptămînalului „Foia românească”.

—frățean—

Din nou despre maghiarii din Slovacia

În numărul din 15 decembrie 2001 al *Foii românești* am publicat o scurtă știre despre rezultatele de la recensământul din martie 2001 în Slovacia. (Recensământ general s-a ținut în luna februarie 2001 și în Ungaria, datele privitoare la componența etnică a țării noastre vom putea afla în vara anului 2002.) Referitor la rezultatele recensămintelor din Slovacia, cotidianul *Novy Den*, ziarul din Bratislava, în numărul din 11 decembrie 2001, în scrierea intitulată „Scăderea numărului maghiarilor este în primul rând rușinea slovacilor”, îl citează pe

Kövé László. Vicepreședintele partidului de guvern din Ungaria (Fidesz-MPP) a declarat următoarele: „Datele demografice atestă scăderea considerabilă a minorității maghiare. Fie motivul ori emigrarea, ori asimilarea, Bratislava nu poate fi mândră de situația produsă.” Conform datelor culese la recensământul din 2001, în Slovacia trăiesc 510.000 de maghiari.

(După *Novy Den*)

Foia românească
pe Internet:
www.foaia.hu

Se povestește că viitorul dictator Cezar, trecând printr-o mică localitate din Munții Alpi, s-a oprit în piață unde se dădea o vajnică luptă pentru alegerea căpăteniei satului. Unul dintre însoțitori s-a mirat: „Cum, și aici în coclaurile acestea se luptă oamenii pentru șefie?” – „Nu rideți, le-a spus Cezar, așa prefera eu însumi să fiu primul într-un sat decât al doilea la Romă”. Cuvintele lui Cezar, devenite celebre, se citează spre a sublinia rivalizarea oamenilor pentru putere și avantajele ei. Este o trăsătură constantă, o „boală” incurabilă a omenirii.

La noi, românii din Ungaria, exista și înainte de 1989 o oarecare rivalizare pentru posturi sau poziții, ca peste tot în lume, mai ales la românii din Giula și împrejurimi, ei agităndu-se când apărea cîte un post vacant, pe care îl ocupa de obicei cel cu influență sau cu pile la partid, nu o dată, care făcea parte dintr-un oarecare clan. În microsocietatea românească de la noi într-ajutorarea era firească și, uneori, inevitabilă (pentru așazisele „funcții obștești” nu era mare îmbulzeală). Oamenii de vocație, cîți au nimerit în Mecca românimii din Ungaria, nu au fost însă bine primiți, zelul lor deranja, văzînd în ei rivali, chiar dacă era evident că se apropie numai dintr-o obligație morală față de comunitate. Totul se desfășura însă într-un cadru normal, obișnuit.

Lumea s-a întăritat și s-a trezit la realitate într-un moment de cumpănă, odată cu schimbarea regimului (anii 1988–1994), cînd unii și-au pierdut posturile și își puneau speranțele în politica minoritară, care i-ar putea salva. Asta cu atît mai mult, cu cît structura de auto-organizare bazată pe autogovernările locale și naționale prevedeau posibilități de recuperare a pierderilor suferite în domeniile economice și politice. Pentru alții, autogovernările deveniseră o reală arenă de luptă pentru gologanii bugetari, pentru a-și completa veniturile. În lumea sateelor noastre relativ sărace și în condițiile sociale în care omul are toate șansele să ajungă de azi pe mîine la sapă de lemn, toate acestea sînt reacții firești, chiar dacă în acest mediu nu mai contează ce se întîmplă cu noi ca entitate etnică, cu scopurile și prevederile cuprinse în lege, cu strivirea iluziilor pe care intelectualitatea cu o gîndire mai aleasă le nutrește în anii '90 în legătură cu reanimarea vieții noastre culturale. Căci, în primul

Amărăciune s-a lăsat peste suflete

„...Dacă nu vom satisface pe deplin exigențele necesare ieșirii din criză, ne merităm soarta nefericită, noi și urmașii noștri...” (Sorin Mitu)

rînd, intelectualii cei mai activi, majoritatea prezidiului Uniunii Românilor din Ungaria și toți cei care doreau unificarea comunității și, în 1994, au văzut-o formal realizată prin aderarea tuturor instituțiilor confesionale și lumești, au trăit sentimente de o profundă frustrare și dezamăgire. Ruptura care s-a produs în 1995 între Autogovernare și Uniune a pus la încercare și relațiile dintre membrii comunității, dintre familii, rude, prieteni, provocînd dureri, conflicte care s-au transformat, nu o dată, în ură, într-o ură „conștientă”, paralizînd colaborarea și comunicarea între oameni. O mîhnire adîncă s-a lăsat peste sufletele multora, români care se cunoșteau și conclucrau de mai multe decenii spre binele nostru, al tuturor.

Starea de spirit deprimantă poate fi însă depășită dacă reprezentanții părților „beligerante” vor ști să pună la o parte dușmăniile și orgoliile lor și să tragă concluzii juste și potrivite din cele petrecute în ultimii 8-10 ani. Momentul meditației e cît se poate de oportun, dat fiind că am ajuns în pragul unor noi alegeri și nimeni nu prea știe cîte „ducate” se vor înființa în 2002 în Capitală și aiurea, și care va fi componenta lor. De „pofa” lor, deocamdată, să nici nu mai vorbim. Da, pofa, care nu prea cunoaște în lumea contemporană maluri, căci cei interesați în această afacere își vor pune din nou condițiile lor nestăvilite. S-au mai dumerit și ai noștri, cei care simpatizează cu Uniunea sau cei care doresc să-și păstreze autonomia și nu e deloc sigur că aceștia o să participe la ședința de înființare a noii Autogovernări „pe țară” sau că o să participe fără nici o condiție, repetînd „greșeala” pe care au făcut-o ultima dată (mai ales după ce au scăpat de pestanii nedoriți). Nu, pentru că autogovernările locale minoritare se descurcă și fără autogovernarea națională.

Anul Nou ar fi bine să ne aducă „cadoul” dorit, cred, de întreaga comunitate: o masă rotundă și două echipe care să discute, în sfîrșit, despre lucruri mai frumoase, mai constructive – instituționalizarea colaborării dintre Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria și Uniunea Culturală a

Românilor din Ungaria. Iar după ce au ajuns la un consens, ar trebui invitați la masa tratativelor și reprezentanții confesiunilor, căci, oricum, cele trei instituții principale (Autogovernarea, Uniunea și Biserica) trebuie și pot să-și asume răspunderea pentru destinele comunității noastre. Explicația este cît se poate de firească: dezbinarea care tronează de cca. un deceniu face ravagii tot mai mari în rîndul etniei noastre, ducînd la destrămarea ei totală, ne compromite în fața opiniei publice (interne și externe), nu sîntem la înălțime în mai multe domenii de activitate, cu o comunitate învrăbită nimeni nu poate colabora, etc. Situația în care am ajuns e mai mult ca jenantă. Cu un pic de voință și bună-credință se pot crea condițiile ieșirii din impas, fără încălcarea cauzei comune, dar cu îngrădirea ambițiilor individuale ale unora. Tratatările ar trebui începute în primele luni ale anului 2002 și încheiate înainte de alegerile locale care vor avea loc probabil în octombrie, urmînd ca protocolul de colaborare să intre în vigoare pînă la înființarea noului organ de conducere al românilor din țara noastră, ca după alegeri să ne putem concentra eforturile asupra problemelor esențiale, de conținut. La baza tratativelor și a programului de colaborare ar putea sta, printre altele, următoarele principii:

● AȚRU și UCRU își păstrează autonomia și statutul, persoana juridică, autorizația de pînă acum, dar își integrează activitatea, excluzînd din limbajul curent „cine cu cine e”, „cine a organizat manifestarea cutare” etc., combătînd în general manifestările de clică, neprincipiale, interesele de grup etc., menite să lezeze interesele vitale ale comunității. Se renunță reciproc la contestarea competențelor, atribuțiilor și la tot felul de admonestări (fără a înăbuși spiritul critic, element fundamental al vieții publice democratice).

● Se aplică un regim de conducere bazat pe distribuția armonioasă, firească, după profil, a sarcinilor, obligațiilor îndatoririlor. Conform atribuțiilor cuprinse în legea minorităților cu privire la reprezentarea interese-

lor comunității, AȚRU și UCRU focalizează activitatea, preocupările, munca de coordonare, de îndrumare în vederea asigurării unor condiții juridice, politice și financiare optime de funcționare, de reprezentare cît mai eficientă a intereselor noastre majore, de elaborare a unor strategii politice și culturale, respectiv reprezintă interesele românilor pe plan național și internațional; UCRU se angajează la prestarea de servicii culturale, rezolvă probleme profesionale concrete (instrucție-educative, programe culturale, răspîndire de cunoștințe, cercetare științifică, activitate editorială, artistică etc.), contribuie la consolidarea și reanimarea asociațiilor, a sferei civile. Se asigură condițiile necesare pentru desfășurarea acestor activități, iar la finanțarea lor se asigură fonduri și din bugetul AȚRU. Comisiile de învățămînt, cercetare, cultură, mass-media etc. funcționează sub egida UCRU, dar adresele și materialele oficiale (de exemplu, programe școlare și tot ce în baza legii minoritare intră în competența Autogovernării) sînt dezbătute, aprobate (și) de prezidiul AȚRU și semnate de președintele acestei organizații. (Prin urmare, atribuțiile de pînă acum ale Autogovernării nu pot fi stirbite; iar un asemenea sistem funcționează numai în cazul unei colaborări impecabile și a eliminării oricărei suspiciuni, neîncrederi.)

● Adunările generale ale celor două organizații funcționează și în viitor conform statutului lor. În caz de nevoie, se întrunesc într-o ședință comună, transformîndu-se într-un „parlament cu două camere”, menit să ia decizii în probleme care afectează interesele vitale ale întregii comunități. Președinții își exercită competențele asigurate în baza legilor și a statutelor de funcționare, asumîndu-și responsabilitatea pentru activitățile care se desfășoară în cadrul organizației pe care o conduc. (Statutele pe funcționare se pot modifica după necesități.)

● Bunurile materiale rămîn în posesia organizațiilor, ajutîndu-se reciproc. Imobilele se folosesc după necesități, fără nici o discriminare.

● Mass-media își păstrează autonomia și funcționează

ză în baza legii în vigoare. Pornind de la principiul că presa trebuie să fie liberă și independentă, săptămînalul *Foia Românească* se distanțează de prezidiul UCRU, continuîndu-și activitatea în mod autonom, sub supravegherea unui Comitet Editorial. Din punct de vedere juridic rămîne în proprietatea Uniunii, dar se vor face demersurile necesare ca Editura NOI să se poate angaja la editarea mai multor publicații românești.

● Conștienți de responsabilitatea care le revin în restabilirea colaborării eficiente, meritorii, de viitorul comunității noastre, cei doi președinți și prezidiile organizațiilor lor se angajează la crearea unui climat de încredere, de respect reciproc, de spulberare a suspiciunilor, chemînd la dialog asupra problemelor cu care ne vom confrunta în anul alegerilor locale și care vor constitui o piatră de încercare a coeziunii solidarității la care ne referim și de care avem nevoie.

În articol am folosit de multe ori (intenționat) termenul de *comunitate*. Se ivește însă întrebarea dacă noi, românii din Ungaria, mai formăm o comunitate în sensul adevărat al cuvîntului? Întrebarea se justifică, deoarece cuvîntul nu înseamnă numai totalitatea populației române din țară, ci și un „grup de oameni cu interese, credințe sau norme de viață comune.” Oare cine ar îndrăzni să dea în momentul de față un răspuns afirmativ cu privire la a doua definiție?

Evocînd anii petrecuți la Viena împreună cu Eminescu și alți tineri veniți la studii din toate părțile locuite de români ale Imperiului Habsburgic, Ioan Slavici declară la un moment dat „cît de mult se deosebesc românii unii de alții în ceea ce privește felul de a gîndi, de a simți și a vorbi, cît de anevoie se înțeleg între dînșii și cît de greu e a-i face să lucreze împreună”. Schimbînd ceea ce trebuie schimbat, cam aceasta este situația și în momentul de față. Așadar, cine și cum va ține laolaltă turma împrăștiată a românilor de aici? Ce-i de făcut ca la anul înghesuiala după funcții să nu se transforme iar într-o „țiganiadă” jenantă? O anumită şansă de a trage carul în aceeași direcție oferă *colaborarea instituționalizată* descrisă mai sus. Începerea unui dialog constructiv despre aceste chestiuni ar ridica, probabil, vîlul amărăciunii de pe multe suflete românești din țara noastră.

Gh. Petrușar

Cucernicilor preoți, cuvioșilor monahi și de Hristos iubitorilor fii și fiice ai Episcopiei noastre, har, binecuvântare și mântuire de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Cel mult dorit și așteptat.

Cinstiți credincioși și credincioase,

suntem cu toții urmașii primilor oameni zidiți de Dumnezeu: Adam și Eva. Aceștia au păcătuit și, prin ei, suferința și moartea au intrat în lume, umbrind strălucirea și frumusețea pe care Domnul le așezase în făptura Sa. Iar pe cel mai prețuit din tot ceea ce Atotțiitorul făcuse, pe om, l-au năpădit bolile și necazurile, l-au cuprins frica, l-a răpus truda și i s-a descoperit răul pînă la cele mai de jos ale sale: moartea și iadul.

Numai că Cel ce a adus pe toate din nimic la viață nu putea răbda stricăciunea. Astfel că a așezat făgăduințe pe care le-a împlinit pentru că iubirea Sa cea negrăită biruiește toată vrăjmașia și pentru că nu se putea ca ceea ce El a făcut să piară. Așa S-a hotărât Dumnezeu în Sine mai înainte de a fi lumea ca pe Fiul Său Cel-împreună-veșnic să-L dăruiește lumii, pentru ca prin El să se mântuiască lumea¹.

În aceste clipe de mare bucurie, noi creștinii aceasta sărbătorim: venirea între noi, în lume, a Fiului lui Dumnezeu, coborârea Domnului până la nimicnicia și mizeria noastră, răsăritul Vieții în pământul bântuit de moarte, arătarea Luminii în întunericul înfricoșător al morții și al deznădejdi.

De aceea, pe bună dreptate, ne cutremurăm în fața măreției lui Dumnezeu și-l cădem la poalele slavei Sale și-L laudăm și ne închinăm, recunoșcând „că bun și iubitor de oameni” și „că milostiv și iubitor de oameni” este. Și nu putem afla cuvinte potrivite spre a mărturisii adevărul bunătății și al iubirii Sale, dar îndrăznim să ne adunăm la Sfânta Liturghie și împreună „mărire să înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor”.

Iubirea aceasta mare a Sfintei Treimi a făcut ca Dumnezeu să Se facă om, să Se arate în trup², să Se nască din femeie, din Prea Curata și Pururea Fecioara Maria. Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru a lua „asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat”³. Pentru că nu putea să-și părăsească făptura pe care o iubea atât de mult și căreia îi pregătise o veșnicie de dumnezeiască dragoste.

Și nu a vrut Domnul să Se facă om doar pentru cei aleși, pentru cei drepti și virtuosi, ci a ales biata condiție umană pentru a-i scăpa pe toți urmașii lui Adam din ghearele morții, pentru a le arăta tuturor „harul mântuitor al lui Dumnezeu”⁴. Să ne amintim cum auzim mereu în cursul anului din citirea Sfintelor Evanghelii câtă milă și câtă îngăduință iertătoare a adus Fiul lui Dumnezeu celor cu care Se făcuse frate, ca să-i aducă apoi, prin har, la înfiere, la starea de fii ai Celui Preaînalt, dar nu după fire. Și „a văzut mulțime mare și I S-a făcut milă de ei și a vindecat pe bolnavii lor”⁵.

† SOFRONIE EPISCOP AL EPĂRHIIEI ORTODOXE ROMÂNE DIN UNGARIA SCRISOARE PĂSTORALĂ LA SĂRBĂTORREA NAȘTERII DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS 2001

Iubiți frați și surori întru Hristos,

iată câtă dragoste părintească a risipit Dumnezeu pentru noi. Și iată cum nu obosește nici astăzi a ne arăta prisosințele iubirii Sale. O iubire necondiționată pentru un fiu răzvrătit mereu, omul, pentru o fiică neconținut răvășită, lumea. O iubire nemăsurată față de toți și față de toate, milă și bunătate pentru fiul cel risipitor, iertare și îndurare în locul judecării și condamnării.

Din această pricină, atunci când sufletul nostru se trezește din amorteala patimilor și din somnul cel greu al păcatului, tresaltă și cere, laolaltă cu David Proorocul: „Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta”⁶. Pentru că-L știm pe Dumnezeu bogat în milă⁷, li cerem milă și îndurare și atunci când suntem strânși în jurul Sfântului Altar, la Dumnezeiasca Liturghie.

Astfel, una din cele mai frumoase rugăciuni pe care preotul o rostește la Sfânta Liturghie se îndreaptă către Cel „a Cărui milă este nemăsurată și iubire de oameni negrăită”, pentru ca, după a Sa milostivire să caute „spre noi și spre sfânta biserică aceasta” și să facă „bogate milele” Sale și îndurările Sale⁸.

Din păcate, vedem că tot mai puțini știu astăzi acest adevăr al marii milostiviri a lui Dumnezeu, Cel Care n-a venit să judece lumea, ci ca s-o mântuiască⁹, „ca viață să aibă și din belșug să aibă”¹⁰. Dar, deși lumea a uitat de mila și bunătatea Domnului, are mare nevoie de ele.

Nu putem, însă, a nu ne întreba dacă nu cumva uitarea aceasta își are rădăcina și în nepăsarea noastră a creștinilor, de a trăi în lume potrivit milei și bunătății lui Dumnezeu, fiind și noi, la rândul nostru, buni și milostivi, pentru a ne învrednici de darul milei și al bunătății dumnezeiești și pentru viața noastră, ca mai apoi acestea să se răsfrângă peste toată lumea, sfășiată de violență și moarte.

Binecuvântați fii și fiice în Duhul Sfânt,

văzând cum lumea se descompune, se strică și se împrăstiează, avem noi, creștinii a fi solii bunătății lui Dumnezeu și ai milei Sale în pământul nostru prea-insetat; cu alte cuvinte, suntem îndatorați a fi vestitori iubirii lui Dumnezeu între semenii noștri, aducătorii bunei vestiri a prezenței și lucrării neîncetate a Fiului lui Dumnezeu, prin Sfântul Duh, în viața de zi cu zi a oamenilor. Suntem obligați a fi îngeri milei și ai bunătății lui Dumnezeu.

Pentru aceasta va trebui să reînvățăm să iubim deplin, necondiționat, așa cum și Dumnezeu nostru, Prea Sfânta Treime, iubește. Să-L iubim pe Domnul Dumnezeu și

să nu uităm că „cine iubește pe Dumnezeu să iubească și pe fratele Său”¹¹. Să ne iubim și să ne cinstim între noi, mai întâi, în Biserica noastră, purtându-ne sarcinile unii altora¹², necăutând „nimeni numai ale sale, ci fiecare și ale altuia”¹³.

Să prețuim și să împlinim slujbă de samarineană față de toți semenii noștri, rugându-ne, mijlocind, mulțumind lui Dumnezeu pentru toți oamenii¹⁴, știind că pentru toți și pentru fiecare în parte S-a întrupat, S-a răstignit, a înviat și S-a înălțat Hristos în slava Tatălui.

Așadar, dacă vrem să ne mântuim și dacă îndrăznim să credem că fața pământului va arăta altfel și va da roade mai bune și mai curate pentru copiii noștri, avem a fi buni și milostivi cu toți oamenii, inclusiv cu vrăjmașii noștri. Și ne îmbărbătează să știm că Fiul lui Dumnezeu a fericit pe cei milostivi, aceștia moștenind mila lui Dumnezeu¹⁵. De altfel, Marele Sfânt Ioan Gură de Aur ne și învață că: „Dacă nu ești milostiv, ai încetat de a fi om!”¹⁶.

Este adevărat, însă, că viața noastră cea plină de păcate, necredință și egoismul nostru au făcut aproape cu neputință îndrăznirea noastră de a mai fi faruri pentru lumea în derivă. Totuși, deși entuziasmul nostru a scăzut considerabil față de curajul martiric și dăruirea primilor creștini și a celor dinaintea noastră, nu trebuie să pierdem defel din vedere faptul că întorcerea la Hristos este posibilă și depinde în mare măsură de noi, pentru ca apoi să putem lucra fără teamă și cu multă dragoste, după Cuvântul lui Dumnezeu, Care l-a însoțit pe Pavel Apostolul cel mare a le scrie celor din Filipi „Toate le pot întru Hristos, Cel Care mă întărește”¹⁷. Numai să dorim noi a fi întăriți de Hristos!

Și chiar dacă ne-am descuraja văzând cum răul a prins așa putere mare în lume și cum împărăția diavolului se răspândește și crește văzând cu ochii, nu avem voie să uităm că Dumnezeu l-a făcut și pe diavol și că este mai puternic decât acesta și-l poate nimici. Dar nu o face, pentru că mila și bunătatea Lui sunt atât de negrăite că-l covârșesc și-l dor chiar și pe diavol. De aceea, să nu ne descurajăm prea ușor, iubiții mei fii în Domnul, ci să îndrăznim a fi îngeri ai milei și ai bunătății dumnezeiești în suferința și plâpândă noastră lume, neuitând nicicum că îi avem pe îngerii lui Dumnezeu de partea noastră și, mai cu seamă, pe Îngerul Marelui Sfânt Dumnezeiesc.

Oricât de greu ne-ar fi și oricât am fi păcătuit, să nu deznădăduim! Există întoarcere și Domnul ne-a așezat-o dinainte! El este Ușa prin care ne întoarcem la El și toți Sfinții și Îngerii toți vor să ne ajute.

Iată ce frumos ni se descoperă

aceasta într-o veche scriere creștină de la mijlocul veacului al doilea, Păstorul lui Herma: „...eu, îngerul pocăinței, vă spun vouă: Nu vă temeți de diavol! Eu am fost trimis... să fiu cu voi cei care vă pocăiți din toată inima și să vă întăresc în credință. Credeți, dar, în Dumnezeu, voi, care di pricina păcatelor nu mai aveți nădejde de viață, voi, care ați adăugat păcate la păcate și v-ați îngreunat viața!... Nu vă temeți deloc de amenințarea diavolului, că este fără putere, este ca nervii unui mort”¹⁸.

Să nu ne înfricoșăm și să nu disperăm! Ne putem întoarce la Dumnezeu, doar să vrem. Astfel, întăriți de Domnul, vom îndrăzni a fi îngeri milei și ai bunătății dumnezeiești în pământul pustit de propriile noastre păcate omenești. Și vom fi ajutați de Îngerul Pocăinței, de Îngerii toți ai lui Dumnezeu, de Insuși Domnul, Mila și Bunătatea lui Dumnezeu, îndelung-răbdându-ne și mult iubindu-ne.

Suntem cu toții – sau, cel puțin, încercăm să fim – martorii întrupării în lume și în istorie a Domnului nostru Iisus Hristos. Să cutezăm a-l fi martori și ai Răstignirii Sale din dragoste pentru noi și ai Învierii Sale din morți, biruința asupra iadului și a morții. Să nu ne oprim, așadar, în aceste clipe de sărbătoare, numai la Pruncul Cel născut în iesle, ocrotit de dragostea Prea Sfintei sale Maici, mărit de îngeri și de păstori, cinstit de înțelepții Magi, ci să privim mai departe, văzând în Acesta pe Biruitorul morții, Mântuitorul Omului, Cel ce scoate lumea din dezastu și înveșnicește istoria. El este Domnul Universului și al Timpului, Stăpânul tuturor, Începutul și Sfârșitul, Căruia noi trebuie să fim martori și îngeri ai biruinței Sale în veacul nostru, în lumea noastră, în locul pe care-l ocupăm, spre a ne împlini rostul și a fi frații Săi, fii după har, prin Sfântul Duh, ai Părintelui ceresc.

La mulți ani și sărbători binecuvântate, aducătoare de mângâiere și mântuire pentru toți și pentru toate!

Al vostru, al tuturor,
doritor de tot binele și smerit rugător înaintea lui Dumnezeu,

† SOFRONIE

Episcopul
Eparhiei Ortodoxe Române
din Ungaria

Scrisă în reședința noastră din
Jula, la sărbătoarea Nașterii din Fecioară a Domnului Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, în Anul Mântuirii
2001.

¹ cf. Ioan 3, 17.

² I Timotei 3, 16.

³ Isaia 53, 4.

⁴ Tit 2, 11.

⁵ Matei 14, 14.

⁶ Psalmul 50, 1.

⁷ Efeseni 2, 4.

⁸ Rugăciunea Antifonului întâi.

⁹ Ioan 12, 47.

¹⁰ Ioan 10, 10.

¹¹ Ioan 4, 21.

¹² Galateni 6, 2.

¹³ Filipeni 2, 4.

¹⁴ I Timotei 2, 1.

¹⁵ Matei 5, 7.

¹⁶ Omilia LII la Matei, V, în traducerea pr. D.

Fecioru, București IBMBOR, 1994, p. 607.

¹⁷ Filipeni 4, 13.

¹⁸ Porunciile 49, 1-2, în traducerea Pr. D.

Fecioru, București, IBMBOR, 1995, pp. 321-322.

Evocarea obiceiurilor de Crăciun la Budapesta

Mulțumită reprezentanței românești din sectorul V al capitalei ungare, la 15 decembrie 2001, membrii comunității românești din Budapesta au putut urmări la Casa Minorităților din cartierul Leopold un minunat program de Crăciun, prezentat de copiii Școlii românești din Bedeu.

Elevii din sătulețul bihorean au interpretat o scenetă din viața oamenilor din Bedeu, precum colinde învățate de la enoriașii mai vârstnici ai Bisericii greco-catolice din satul lor. Programul prezentat exclusiv în limba română a fost instruit de directoarea Elena Silaghi și de profesoara Maria Jurca.

În numele gazdelor, dr. Gheorghe Mihăiescu, președintele Autogovernării românești din sectorul V al Budapestei și-a exprimat aprecierea și mulțumirea, adresînd cuvinte de laudă micilor interpreți bedeuani. Locuitorii și conducerea școlii de acolo, față de alte localități bihorene, au știut să păstreze integritatea școlii românești, depunând eforturi deosebite pentru instruirea copiilor în limba română la Bedeu.

În cadrul programului, Petru Popuța a evocat Crăciunul de odinioară.

Pe la noi, pregătirile de Crăciun și Anul Nou începeau cu postul mic și ținea pînă la Ajun. În această pregătire își avea rolul lui fiecare membru al familiei, de la mic pînă la mare, de la bărbat pînă la femeie. Bărbații mergeau la moară, măcinau grâu și cucuruz, să aibă peste iarnă făină și urlău. Apoi, adunau lemne de foc pentru timpul sărbătorilor. Tăiau cîte un copac, adunau crengi. În grajd pregăteau nutrețul, fin, tulheni, pleavă și paie pentru hrănirea animalelor. Cînd toate acestea le-au terminat, au făcut curățenie prin curte și grădină. În această activitate, bărbații erau ajutați de feciorii lor.

În același timp, femeile spălau, călcau hainele curate. Spălau ușile și ferestrele, făceau curățenie generală în casă. Dacă era necesar, mai lipeau și văruiau interiorul locuinței. În ultima săptămînă, făceau prăjituri – așa numite turtele – pe care le păstrau în borcane de sticlă și le așezau pe polițe pînă la sărbători. Tot în acest timp, începeau deja repetițiile de învățare a colindelor.

În ziua dinaintea Crăciunului, femeile murluiau fața casei cu lut și întindeau covoarele de zdrențe, după cum se zbicea. În ziua de Ajun, ștergeau mobilierul, împodobeau lampa și oglinda cu prime colorate și găteau mîncăruri care se pot conserva în suc propriu, ca de ex. varză umplută, fripturi, tocană, etc.

Pe cînd se învâlăuia ziua cu noaptea, „îndopau” bine cuptorul, apoi aprindeau sterțul și așteptau colindătorii.

Petru Popuța

Cînd vin colindătorii...

Atunci cînd vin colindătorii, cu zvonul îngeresc pe buze, sufletul nostru se umple de Lumină, de lumina unei copilării după care mereu și pentru totdeauna ni se face Dor.

Cîtă vreme, încă, mai sînt colindători, timpul ne aparține nouă, timpul și pacea lăuntrică – semn al împăcării cu tine și cu semenul tău.

Cine dintre părinți nu se bucură de nașterea unui copil?

Cum să nu te bucuri atunci de nașterea Copilului minune, Cel Unic, Cel Sfînt, Cel Adevărat!

Copilul cel mai presus de firea pămîntească – pruncul Iisus!

Sufletul nostru se face altar, iar gîndurile noastre – rugăciune, cînd rugăciunea este puntea dintre Cer și pămînt, Aerul acesta dumnezeiesc pe care-l respirăm și căruia în totdeauna îi rămînem datori.

Astăzi este Sărbătoare și așa să rămîină pentru toate veacurile, acum, cînd lumea întreagă are atîta nevoie de ea.

Atunci cînd vin colindătorii, supărările pleacă, se duc precum norii și se arată Soarele, nepărtinitorul, soarele cel Veșnic și Drept.

Nicolae Nicoară-Horia

De nașterea Ta

În noaptea asta s-a născut
În peșteră străină,
Acel prin care-am cunoscut
A cerului lumină.

În noaptea asta, cor ceresc
Cîntări alese cîntă,
Pe Dumnezeu îl preamăresc
Cu bucurie sfîntă.

Cîntăm și noi, o, Tată Sfînt,
Nespusa Ta iubire
Ce se-ntrupează pe pămînt
S-aducă mîntuire.

Și-L preamărim pe Cel dorit
Ce-n Vifleim răsare,
Căci harul Lui ne-a dăruit,
O veșnică iertare.

Ai milă, Doamne, de acei
Ce zac și-acum departe,
Căci dacă nu te-nduri de ei
Se duc pe veci la moarte.

Luminează, Doamne,
Calea noastră-ntr-una,
Să Te avem pe Tine
Soare-ntotdeauna!

Amin.

Vasile Poendan

La Cenadul Unguresc

„Vocea a urcat la Dumnezeu”

În aceste zile, tot mai des mi-aduc aminte de acele sentimente pe care le-am trăit în Ajunul Crăciunului, cînd mergeam la colindat. Cu alți copii de vîrsta mea, umblam pe la casele românilor și vesteam nașterea Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. Credincioșii se bucurau de sosirea noastră și cîntam împreună frumoasele versuri ale colindelor. De mult a fost... Acum douăzeci de ani!

Atunci încă și la Cenad se practica acest obicei. În zilele noastre doar în biserică se mai colindă. Ceea ce pe vremuri a fost spontan, acum devine organizat. Astfel, s-a format deja o tradiție ca parohia din Cenadul Unguresc, în preajma Sfintei Sărbători de Crăciun, să găzduiască cu mult drag corul „Pro Musica” din Giula. În acest an, formația corală a vizitat comunitatea noastră duminică, la 16 decembrie. Programul a început cu săvîrșirea Sfintei Vечernii, la care, dînd răspunsurile, și corul a participat. Iar la ora 4.00 după-masă a avut loc concertul de colinzi. Credincioșii prezenți în sfînta biserică de mult nu au trăit asemenea momente înălțătoare. Vocea urcă la Dumnezeu, iar inima se deschide și-l primește pe Pruncul Iisus.

Mulțumim corului giulan aceste momente solemne. După programul din biserică a urmat și o mică recepție, la care, făcîndu-ne o surpriză plăcută, a participat și Prea Sfînta Sa Sofronie. Episcopul nostru a sosit la Cenad direct de la Apateu, unde a săvîrșit Sfînta Liturghie.

Este bine că există o comunitate care mai păstrează această zestre spirituală a strămoșilor noștri și care ne-o împărtășește și nouă.

Preot Aurel Becan

Colinde în Curtea Gojdu

Răspunzînd la invitația comunității românești din Budapesta, la 16 decembrie 2001, elevii Școlii românești din Micherechi au dat un frumos program de Crăciun la Capela ortodoxă română din strada Holló, sectorul VII al Budapestei. Programul de colinde a fost prezentat în continuarea slujbei duminicale, la care a slujit parohul locului, vicarul Marius Maghiaru, și la care au participat aproape o sută de credincioși.

Pregătirea programului copiilor din Micherechi a fost coordonată de profesoara Anamaria Dulău Cozma. Cei doi băieți ai

familiei Poiendan, Grigore și Cristofor au prezentat obiceiul colindatului la Micherechi. Corul școlii românești a oferit momente de mare bucurie pentru toți cei prezenți. În urma întîlnirii de la Capela ortodoxă din Curtea Gojdu din Budapesta, copiii din Micherechi au vizitat în centrul capitalei Ungariei clădirea în care a funcționat în secolul XIX redacția revistei „Familia”, condusă de Iosif Vulcan, revistă care a publicat în anul 1866 prima poezie tipărită a lui Mihai Eminescu, poetul național al românilor de pretutindeni.

-Fr-

Pace! Pentru orice credincios acest cuvânt este un salut binecuvântat. Lumea este îngrozită de gândul războaielor și oamenii doresc să trăiască în pace. Fiecare își dorește în familie un climat de pace. Oamenii de toate vârstele caută pacea. Totuși, de ce există atâtea conflicte absurde între noi, atâtea certuri și neînțelegeri? De ce sînt atîția copii care trăiesc într-o atmosferă de tensiune din cauza părinților care nu reușesc să ajungă la un consens? Dacă nici o țară nu dorește să înceapă război, pentru ce se mai fabrică atîtea arme? Domnul Isus ne îndeamnă să trăim în pace cu toți oamenii, întrucît acest lucru depinde de noi, este alegerea noastră. Ce este pacea pentru credincioși: un lucru care vine din afară sau o decizie? Cine se mai gîndește la împăcare atunci cînd minia și duhul de ceartă pune stăpînire pe el? Cine își mai amintește cuvintele Domnului Isus care îi numește fii de Dumnezeu pe cei împăciuitori? „Ferice de cei împăciuitori, căci ei vor vedea pe Dumnezeu! (Matei 5:9) Este cineva care poate să umple inimile noastre cu pace?

Vechiul și Noul Testa-

Domnul Isus a venit să aducă pace în inimile oamenilor

ment dovedesc faptul că oamenii din toate timpurile au căutat pacea. Proorocul Isaia a vorbit despre o perioadă cînd pămîntul va cunoaște o pace deplină. În Evanghelia după Luca este relatat un eveniment care a dus sărbătoare în bisericile și în viețile noastre. Trebuie să ne amintim că pacea finală și autentică o poate cunoaște oricine trăiește într-o relație corectă cu Domnul Isus Cristos, Fiul lui Dumnezeu.

*Cînd va domni pacea
(Isaia 11: 1-6)*

Unele profeții din Vechiul Testament se referă la Domnul Isus, un eliberator promis de Tatăl. Mesia va fi împuternicit de Duhul Domnului și va fi caracterizat de trei lucruri: înțelepciune (și pricepere), sfat (și tărie) și cunoștință (și frica de Domnul). Va domni cu înțelepciune. Mesia va conduce cu dreptate și nepărtinire. Pentru evrei, care avuseseră parte atît de conducători evlavioși, cît și de

conducători fără frică de Domnul, cuvintele proorocului Isaia erau cu adevărat o veste bună: un conducător drept, nepărtinitor, înțelept, cu frică de Domnul, un conducător a cărui îmbrăcăminte va fi neprihănirea și credinșia și care va face dreptate săracului, iar pe cel rău îl va pedepsi.

Creștinii din zilele noastre înțeleg foarte bine că proorocia lui Isaia cu privire la conducătorul acesta mesianic s-a împlinit în Domnul Isus Cristos. El nu a ridicat o împărăție pămîntească în timpul vieții Lui, pentru că a spus că împărăția Lui nu este din lumea aceasta, dar a fost într-adevăr îmbrăcat în neprihănire și credinșie.

*El este Hristos, Domnul
(Luca 2:10-12)*

Oamenii anunță cu bucurie nașterea unui copil. Versetele din Luca 2:10-12 înregistrează una dintre cele mai obișnuite anunțuri făcute vreodată cu privire la venirea pe lume a unui nou-născut, și

temeți: căci vă aduc o veste bună, care va fi o mare bucurie pentru tot norodul...”

*Împăcare cu Tatăl
(Luca 2:13-14)*

Împreună cu îngerul care li s-a arătat păstorilor în noapte, s-a unit o mulțime de alți îngeri care au

„Nu vă temeți: căci vă aduc o veste bună, care va fi o mare bucurie pentru tot norodul...”

s-a născut un Mîntuitor, care este Hristos, Domnul.” În zilele noastre se obișnuiește ca părinții să se mîndrească cu venirea pe lume a copiilor, însă faptul că de această dată îngerul a vestit nașterea Domnului Isus nu este neobișnuit, considerînd că tot un înger le-a vestit Mariei și lui Iosif hotărîrea lui Dumnezeu de a-și trimite Fiul să se nască în familia lor.

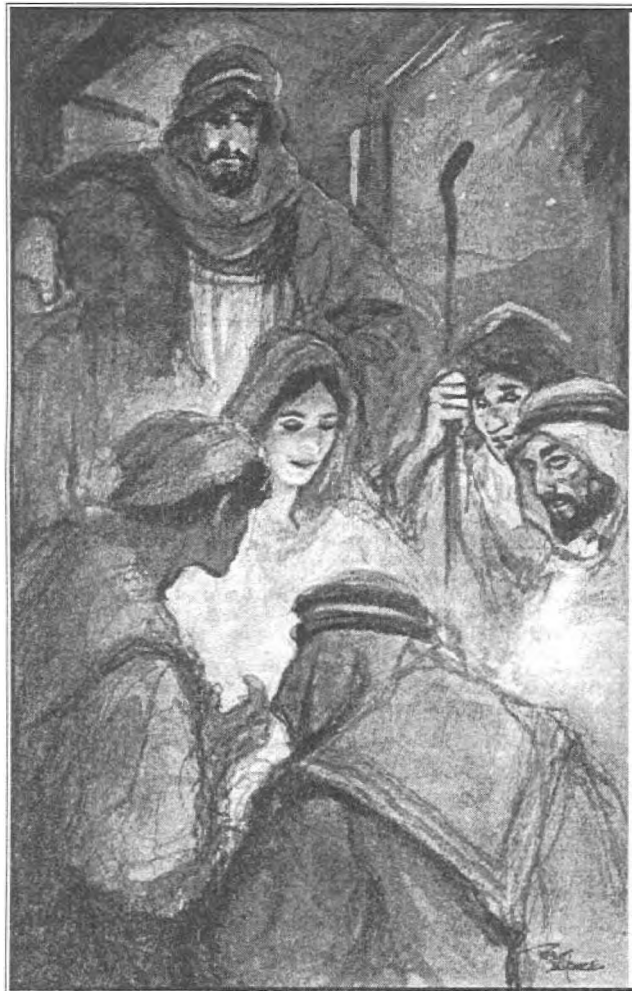
„Și iată că un înger al Domnului s-a înfățișat înaintea lor, și slava Domnului a strălucit împrejurul lor.” În momentul în care a coborît îngerul pe pămînt, în mijlocul cîmpului, slava lui Dumnezeu a umplut acel loc, iar păstorii care își păzeau turmele s-au înspăimîntat, fiindcă omul nu este obișnuit să vadă slava lui Dumnezeu de aproape. Cuvintele îngerului au readus pacea și liniștea în inima păstorilor: „Nu vă

început să-L laude pe Dumnezeu. În cîntarea lor, ei au vestit două lucruri: „Slavă lui Dumnezeu în locurile prea înalte, și pace pe pămînt, între oamenii plăcuți Lui.”

Domnul Isus a venit ca să aducă pace în inimile oamenilor care îl laudă pe Dumnezeu. Ce fel de pace? Una trecătoare? Nu. Domnul Isus aduce o pace veșnică, ce se datorează refacerii relației impace cu Tatăl prin lucrarea pe care a făcut-o la Golgota. Dumnezeu este un Dumnezeu al păcii și reconcilierii (Romani 15:33). El și-a trimis Fiul să moară în locul nostru, ca să putem fi împăcați cu el (Romani 5:8). Iar apostolul Pavel spune: „Deci, fiindcă sîntem socotiți neprihăniți, prin credință, avem pace cu Dumnezeu, prin Domnul nostru Isus Hristos.”

Amin

— ct —

I. Ilies

Isus

*Din depărtări, din infinit,
Din înălțimi, din zări albastre,
Din slăvi albastre ai venit
Pe căi lactee, printre astre.
O, Domnul cerurilor sfinte,
Și Prințul păcii-n univers,
Ai ascultat de-al Tău Părinte,
Te-ai coborît să ne salvezi,
Lăsata-I cer, măriri nespuse,
Cînd mii și mii Te adorau,
Cînd toate îți erau supuse
Și ne-ncetă Ți se-nchinău.
Căci în veșnica-Ți iubire
de cei pierduți Te-ai îndurat,
Te-ai aplecat spre omenire,
Să o răscumperi de păcat.
Te-ai intrupat de bună voie
Și între noi Tu ai adus
Pacea după sfînta-Ți voie,
Chiar cu Tatăl nost de sus.
În etern adus-ai mîntuire,
Viața Ta ne-o dai de-a-pururi,
Ne conduci la nemurire,
Către veșnice limanuri.
De aceea, Ție ne-nchinăm
Și Te slăvim în veci nespuse,
Iubirea ta noi o cîntăm
Mîntuitorul nost Isus.*

În sfârșit, a apărut mult așteptata carte a lui *Alexandra Hoțopan*, cu titlul „*Istoria Bisericii Baptiste din Micherechi*”.

Așteptată demult, fiindcă de mulți ani se știa că „*Sanyi Hoțopanului*” – cum îl cunosc oamenii la Micherechi pe autor – adună neobosit date, documente, informații cu privire la trecutul Bisericii Baptiste din Micherechi. A apărut în 2001, într-un an aniversar, la 80 de ani de la înființarea Bisericii Baptiste din Micherechi.

Deși în introducere autorul recunoaște în mod co-

80 de ani de existență a Bisericii Baptiste din Micherechi 1921 – 2001

„*Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari v-au vestit Cuvîntul lui Dumnezeu: uitați-vă cu băgare de seamă la sfîrșitul lor de viață și urmați-le credința!*” (Evrei 13:7)

rect că e „mireanul necredincios” (mă rog, ca Domnul să-l facă copilul Lui), tot în introducere exprimă sentimente plăcute cu privire la anii copilăriei și adolescenței lui, ani pe care i-a petrecut în sinul bisericii baptiste, „sub aripile ocrotitoare ale acestui lăcaș al Credinței”. Când vorbește despre comunitatea baptistă zice „la noi” – expresie care îi definește raportul sentimental față de comunitatea în care a crescut. Trebuie să recunoaștem că autorul a avut o sarcină grea, cînd s-a angajat la realizarea acestei lucrări și că are dreptate cînd zice că „...la noi nu s-au adunat în mod organizat mărturii, documente,

biografii ș.a.” Dar mulțumită perseverenței și iscusinței autorului, prin eforturi care au necesitat multă răbdare, totuși a reușit să adune documentele care au mai existat, mărturii personale cu date și evenimente, din care a putut reconstitui începuturile credinței baptiste.

Orice început este greu, uneori foarte greu. Nu a fost altfel nici în cazul bisericii din Micherechi. Să începi de la nimic, să te izbești la fiecare pas de împotrivire, să fii batjocorit pentru credință nu-i ușor. Toate acestea le-au îndurat pionierii credinței care au depus temelii bisericii în Micherechi. Acești oameni simpli, fără prea multă școală, s-au dedicat Domnului atunci cînd viața de zi cu zi era și așa foarte grea, sărăcia era „lucie”. Merită deci să cunoaștem acest început. Consider important ca generațiile tinere să cunoască modul de trai al înaintașilor.

Cei care vor citi istoria baptiștilor din Micherechi, probabil vor fi de acord cu autorul: „Despre drumul pe care l-au ales și pe care au pornit înaintașii noștri baptiști acum știm, mai bine ca oricînd, că a fost o cale gruntoasă, neabătută și neumblată încă...” Biserica însă este mireasa lui Cristos și El, Mirele, întotdeauna a purtat și va purta și în continuare grijă de ea. „Și porțile locuinței morților nu o vor birui.” (Matei 16:18)

În introducerea cărții mai putem citi: „bineînțeleș, de la bun început am fost și am rămas conștient de răspunderea pe care mi-o asumam atunci, cînd după o lungă bătaie de cap, pînă la urmă m-am hotărît să-mi realizez vechiul vis de a scrie eu, mireanul necredincios, istoria comunității din Micherechi: riscasem (și poate mai risc și acum) să nu fiu crezut de generațiile cărora doresc să mă adresez acum și de cele care vor urma. Această dubioasă situație în care ajunsesem, mi-a impus o obligație – de

altfel firească în lumea cercetării științifice – de a avea mare grijă să fiu pe cît posibil corect, respectiv tot atît de obiectiv...”

Miza este într-adevăr mare, dar fără risc nu este

interesul cititorului luînd-o în mină, coperta bine gîndită atrage atenția prin două simboluri ale bisericii: botezul noutestamental și Biblia deschisă, avînd pe ambele pagini Alfa și Omega. În ce privește cîștigul, eu consider această carte un cîștig atît pentru comunitatea despre care scrie, cît și pentru autor. Dar ea poate fi un cîștig pentru toți micherechenii, indiferent de confesiunea lor. Oamenii din această localitate, fiind înrudiți unul cu altul, această carte poate fi interesantă și pentru „nepocăiți”.

cîștig. Trebuie să menționez aici că riscul sa micșorat puțin, după ce la propunerea domnului Hoțopan, lucrarea încă nedefinitivă, a trecut prin mîinile acelor credincioși baptiști, care au vrut să o citească și dacă a fost cazul și au menționat observațiile. Mulțumită acestei inițiative, cartea a trecut cu bine peste prima întîlnire cu cititorul. Cred că volumul care a ieșit de sub tipar va stîmni și mai mult in-

„Istoria Bisericii Baptiste din Micherechi este publicată de Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, a apărut cu sprijinul Fundației Publice pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria și al Ministerului Patrimoniului Culturii Naționale. Volumul poate fi procurat la Biserica Baptistă din Micherechi și la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria.

Gh. Ruja

Corul mixt la începutul anilor '40

Jubileu - 1971
O parte din membri bisericii

1974 - momente de la deschiderea noii biserici

Botez - 1991

Botez - 1997

Harry Potter i-a fermecat și pe copiii din Micherechi și Giula

Criticii consideră că Harry Potter este nu numai o carte și un film, ci mai mult: un fenomen, un personaj de bază al literaturii pentru copiii din zilele noastre.

Scriitoarea J.K. Rowling, ca învățătoare fără muncă, scrie primul roman într-o cafeenea. După primul ajunge acum la al cincelea volum, iar din necunoscut autoarea ajunge la renume.

În Ungaria au apărut pînă acum primele patru volume. Copiii citesc cu mare interes povestea lui Harry, care îi călăuzește într-o atmosferă enigmatică.

„Îmi place foarte mult să citesc. Știind acest lucru, bibliotecara școlii noastre mi-a recomandat o carte cu Harry Potter. Am citit cele patru volume în foarte scurt timp. Atît de mult m-au plăcut, încît nu puteam lăsa cartea din mîini. Întîmplarea este plină de umor și aventuri, însă am avut nevoie și de imaginație ca să pot înțelege totul. Am vorbit și cu colegii despre cele mai emoționante părți și așteptăm cu nerăbdare să ajungă filmul pe la noi la cinema. Aș vrea să citesc și celelalte volume!”

Zoltán Cserhádi, clasa a 7-a, Micherechi

„Cel mai mult mi-au plăcut părțile care se desfășoară la școală. Mi-a plăcut cum s-au descurcat copiii și cum au rezolvat problemele. În general nu-mi place să citesc, însă Harry Potter a fost foarte emoționant. Într-o lună de zile am citit cele patru volume. Am urmărit și la televizor emisiunea care ne-a arătat cum s-a făcut filmul și aș vrea să văd acest film. Și colegii mei de clasă citesc această carte. Eu aș trage atenția fiecărui copil: Citiți acest roman!”

Richard Ruja, clasa a 7-a, Micherechi

„Primul volum l-am citit deja și acum citesc partea a

Copilul ciudat și prietenii săi, trăiesc acțiuni pline de aventură și mister.

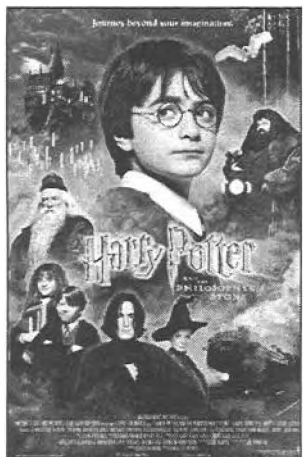
Întîmplarea se desfășoară în cadrul școlii de vrăjitori Roxfort. Lumea reală se împletește cu lumea minunilor, iar vrăjitorii au legi, ministere, școală, presă, etc. Ajutați de Harry Potter, copiii s-au obișnuit din nou cu cititul. Tinerii au descoperit că azi vraja există nu numai la computer și la televizor, ci și în cărți. În cele ce urmează am cules cîteva impresii, să vedem ce zic copiii noștri din Micherechi și Giula despre Harry Potter.

doua. Îmi place întîmplarea, însă nu sînt atît de copleșit. De altfel, nu am obișnuit să citesc, numai la îndemnul

rea descrie lucruri imposibile și nereale.”

Vasile Berényi, clasa a 7-a, Micherechi

„Cartea lui Harry Potter am citit-o încă în vacanța de vară. Atunci am terminat cu două volume, iar acum citesc volumul trei. Mi-a plăcut foarte mult. La început a fost puțin plictisitor, cînd Harry a trăit la unchiul său. Dar m-a impresionat foarte mult scena cînd a coborît în camera secretelor și s-a luptat cu șarpele. Cei de acasă sînt foarte mîndri de mine, pentru că la vîrsta aceasta citesc așa cărți groase. Abia aștept să văd filmul.”

Daniel Pîlan, clasa a 4-a, Giula

prietenilor mei și din reclamele văzute m-am hotărît să încep cititul. Foarte mulți copii din jurul meu citesc cartea, și lor le place. Deși reclamele sînt aproape de forma scrisă, cred că sînt exagerate. Toată întîmpla-

„Fiecare volum mi-a plăcut foarte mult. Am citit toate cele patru volume, chiar de cîteva ori și nu pot să mă satur de ele. E așa de bună întîmplarea, încît m-a încîntat cu totul. Chiar m-am simțit și eu ca un erou din carte. La noi acasă am citit-o mai mulți, mama o citește împreună cu mine, iar la școală de fiecare dată discutăm despre scenele actuale. De altfel cred că comercianții cîștigă cel mai mult din această »nebulă«.”

Zorica Lövej, clasa a 8-a, Giula

Anchetă realizată de
Tünde Cefan

Micul vrăjitor – un mit al secolului XXI?

După Războiul stelelor părea că nu prea se mai pot întîmpla multe în ecranizarea poveștilor „de adormit copiii”. La o adică, din ce în ce mai puțini copii adorm ascultînd sau citind povești. Generațiile crescute la umbra lecțiilor școlare obligatorii, ca *Timur și băieții lui*, *Prinț și cerșetor*, *Cireșarii ori Băieții din strada Pál*, trec drept fantezii prăfuite în lumea computerizată dinspre anii 2000... A trecut destul de lungă vreme de cînd copiii noștri nu și-au dorit în dar cărți, de ziua lor sau sub Pomul de Crăciun. De ce tocmai istoria, în fond simplă și la mîntea oricui, a micului englez cu ochelari – Harry Potter – a venit să trezească interesul pentru lectură al pruncilor mai mici și mai mari, al părinților mai bogați sau mai săraci (nu-i totuina, ținînd cont de prețul cărților), acesta este secretul nemuritor al creației... Și, fără îndoială, secretul sigur al reclamei, care azi nu e numai „sufletul comerțului”, ci sufletul existenței însăși! Totuși, nu e întîmplător că Harry Potter (*Aurică Olaru*, i-am zice pe românește, dacă am avea mania traducerilor) s-a născut în mintea unei femei și nu e întîmplător că această femeie este dascăliță, o dascăliță șomeră la vremea cînd și-a făurit personajul. Mesajul acestor împrejurări este clar într-o lume în care rolul dascălului în societate pare a scădea, cînd menirea sa de a forma oameni nu se mai bucură de prestigiul de odinioară. Că trăim încă într-un timp al prejudecăților se vede și din faptul că romanele englezoaicei Joanne Kathleen Rowling au apărut semnate numai *J. K. Rowling*, pentru a lăsa să se înțeleagă că poate fi vorba de un scriitor, nu de o scriitoare!

Religii, culte, orânduiri și regimuri au încercat încă din vechime să oprească atracția pe care omul de orice condiție a simțit-o pentru vrăjitorie și ocultism. Inventarea unei caste de umanoizi sau de inițiați care au puteri ce pătrund dincolo de ceea ce numim realitate, este, pe undeva, urma speranței eterne a omului de a-și domina soarta. Vremea rugurilor pe care ardeau vrăjitoare, a spânzurătorilor ridicate de Inchiziție spre nimicirea celor vinovați de magie, a apus de secole. Însă forța magnetică de a trece hotarele posibilului nu a încetat să existe. O minte uriașă, de exemplu, ca a savantului român Bogdan Petriceicu Hașdeu, care părea că a înțeles legile lumii, se întoarce spre ocultism atunci cînd soarta face un pas de neînțeles: Iulia, fiica marelui om de cultură moldovean, un copil-minune, moare la 14 ani. Hașdeu încearcă pînă la sfîrșitul vieții să intre în legătură cu lumea cealaltă, prin metodele spiritismului, la modă în epocă. Și el pretinde că a reușit nu odată să o întîlnească astfel pe Iulia... Sau gîndiți-vă cît de familiar e întregii omeniri contele Dracula, ca să nu vorbim de toate cluburile și asociațiile contemporane de vrăjitori, șamani, prezicători și magi.

Harry Potter e o poveste pentru copii, dar e, totodată, simbolul nemuritor al umanității dorind a progresa nu numai material, nu numai în ale tehnicii exterioare, ci și în puterea interioară a spiritului. Că așa stau lucrurile, o demonstrează faptul că romanul și recentul film au trezit spaima și nervozitatea. În multe școli catolice cartea a fost interzisă, se zice că a fost chiar arsă în mod public, ca pe timpul *întunecatului mileniu*. La rîndul ei, *Asociația britanică de magie albă* a protestat împotriva faptului că micii vrăjitori din Roxfort zboară pe mătura... invers, căci mătura se ține, de fapt, cu tîtarca în față!

E clar că oamenii au nevoie de mituri, dar ca și copiii, nu-și dau seama unde să se oprească! Nu știu cîți părinți vor dărui copiilor de sărbători cărțile englezoaicei, și cîți vor cumpăra scumpele produse *Harry Potter*: LEGO, măști și alte accesorii vrăjite, de la Tesco, tricouri și tot felul de rechizite școlare. Frumoasa poveste a micului vrăjitor e pe cale de a deveni chiciul începutului de secol. Totuși, nu credeți că e mai liniștitor dacă pruncii noștri cred în Harry Potter și nu în Osama Ben Laden (sau Osama Ben Laden, tăt on drac!)? Așa că, lăsați copiii să citească! Și dacă trebuie, să le interziceți acele lucruri care le strică personalitatea și le modifică imaginația, interziceți-le (cum zice estetul Réz András) să se uite la programul de știri!

D. M.

În curînd, va sosi vacanța mult așteptată de noi toți! Veselă, cu zăpadă și sănăuș, cu patinaj și alte jocuri, o vacanță cu tradiționalele sărbători de Crăciun și Anul Nou. Acum este și sezonul vizitelor, al oaspeților, al petrecerilor. Da, vacanța e aici, la degetul nostru mic și incert e doar locul de unde vine. Dar cui îi pasă? Ne așteaptă... Ce ne așteaptă? Tot ce ne-am dorit un an de zile: petreceri nebune, cadouri, excursii, bulgăreala... Închipuți-vă o ninsoare „made in Frații Grimm”! Ceruiți-vă schiurile! Ascuțiți lama patinelor și fiți optimiști!

Astfel, Crăciunul coboară din cer în calești legate cu fulgii sclipitori ai iernii și sfîrșitului de an, un miracol pe care toți îl așteptăm mereu cu aceeași emoție copilărească, în care se amestecă bucuria, teama, grija și plăcerea.

Este momentul magic al anului, bogat în daruri, povești, miros amestecat de portocale, mere, miez de nucă și prospețime de brad. Este momentul cald al iernii, cînd aburul dulce de cozonaci, vanilie, scorțișoară, rom și ciocolată dă tîrcoale încăperilor, ademenind la nesomn copiii ce pîndesc pe sub mese, cu vechii lor ursuleți de pluș în brațe, venirea moșului în cărcat cu răsplată pentru cuminenția de peste an. Este Crăciunul cu surprize mari și mici, în cutii frumos colorate și legate cu panglici strălucitoare, este seara colindelor petrecută în umbra misterioasă a lumînărilor așezate în sfeșnice de cristal sau de pămînt ars și pe brațele acum riguroase de crengi ale unui brad tînăr! Crăciunul e Sărbătoarea Nașterii lui Iisus Hristos. Peste noi toți, mari și mici, copii, părinți și bunici, ziua de Crăciun coboară ca un colind rătăcind printre fulgii de nea în căutarea fereștelor, unde, pe crengi de brad, clopoțelii, țurțurii de cristal și hohotul năvalnic al betelei se alintă în sărbătoarea nașterii unei noi speranțe de an. Sărbătoarea Crăciunului este într-o permanentă concurență cu cea a Paștilor, nu din punct de vedere strict religios, ci pur și simplu al destinderii, recreerii, bucuriei de a trăi.

Pentru mine, personal, această sărbătoare este mult

Gînduri înaintea vacanței de iarnă

mai veselă și mai luminoasă, plină de viață și voioșie generală. Îi văd pe toți într-o febră a cumpărăturilor, căutînd pentru cei dragi cadoul potrivit. Astfel strada capătă o efervescență opusă apatiei de peste an. Agitația îmi inspiră optimismul pierdut puțin cîte puțin în anul ce stă să se încheie. Astfel, sfintele sărbători de Crăciun înseamnă pentru mine ceva aparte: o evadare într-o lume magică de basm, în care totul se transformă într-un peisaj alb, împodobit cu becuțe, stele, beteală, multe cadouri, mai multă afecțiune din partea celor dragi, bunătațe, fericire. Cele mai frumoase amintiri le păstrez din vremea vacanțelor de iarnă, petrecută în satul bunicii. Ziua de Crăciun este ziua în care savurez bunătațile specifice bucătăriei românești. Împreună cu familia mă bucur de bogăția bradului împodobit, de sunetele colindelor, de gustul parfumat al cozonacului și de aroma vinului rubiniu. Atmosfera pașnică este întreruptă din cînd în cînd de zomăitul soneriei ce vestește colindătorii.

Va trece și Crăciunul și va începe numărătoarea inversă pînă cînd omenirea va întâmpina anul 2002, ca pe un eveniment cu totul

special, cu focuri de artificii și petreceri interminabile. Marea Petrecere o vei trăi, probabil, cu cei mai buni prieteni ai tăi, cu colegii de clasă sau cu familia. Pentru că nu mai este mult timp pînă atunci și pentru a afla unde își vor petrece revelionul și ce așteaptă de la noul an, am întreb cîțiva colegi de-ai noștri:

„Revelionul îl voi petrece în Giula sau Micherechi, cu prietenii. Cu siguranță va fi o distracție pe cinste. De la anul 2002 îmi doresc în primul rînd rezultate bune la bacalaureat, reușită la admitere, sănătate, pentru

toată familia că-i mai bună decît toate și multe bucurii.”
(Rita Zsigmond – anul IV)

„Revelionul îl voi petrece acasă, la Salonta, împreună cu prietenii mei, iar noul an doresc să-mi aducă numai note bune.”
(Petra Bagosi – anul III)

„De revelion voi fi la Giula împreună cu prietenii de la Micherechi. De la noul an aștept un bacalaureat bine reușit și o intrare la facultate reușită. Îmi mai doresc, mai mult succes la pescuit decît în anul acesta.”
(Gheorghe Ruja – anul IV)

„De Revelion voi fi cu prietenii la Micherechi. Doresc ca noul an să fie un an mai bun decît acesta, cu mai multă distracție.”
(Marta Fekete – anul II)

„Îmi voi petrece Revelionul la Micherechi, împreună cu colegii de clasă. De la noul an aștept să-mi aducă note mai bune la învățătură și mai multă ambiție.”
(Alexandra Varodi – anul II)

„De Revelion voi fi acasă, în sat, împreună cu prietenii. În noul an îmi doresc să fiu una dintre elevele cele mai bune la învățătură și să mă distrez mai mult.”
(Maria Pușcar – anul II)

„De Revelion voi pleca împreună cu foștii colegi de

clasă din Salonta și cu prietenii mei la munte, în zona Stîna de Vale, unde sper să ne simțim bine. Anul ce urmează aștept să-mi aducă multe succese, să trec cu bine examenul de bacalaureat, iar apoi să intru la facultate.

(Diana Iovan – anul IV)

„Revelionul îl voi petrece împreună cu prietenii și colegii la Micherechi, iar noul an doresc să fie un an mai bun decît acesta, un an cu succese și împliniri.”
(Gheorghe Cozma – anul II)

„Nu știu unde îmi voi petrece Revelionul, însă de la noul an aștept să-mi aducă rezultate bune la învățătură, succese, sănătate, fericire și multe fete frumoase.”
(Ottó Pușcar – anul I)

„Revelionul îl voi petrece împreună cu familia mea. Anul care va veni aștept să fie un an mai reușit ca acesta și să am mai mari succese la învățătură.”
(Eduard Silaghi – anul I)

În cele din urmă, dar nu pe ultimul loc, o urare din inimă, plină de recunoștință, pentru colegii și prietenii mei, care au fost alături de mine în acest an și, bineînțeles, pentru toți profesorii mei.

Fie ca anul 2002 să vă aducă tuturor noi speranțe, noi începuturi, sănătate bună, bucurie și pur și simplu: împlinirea tuturor dorințelor! O vacanță de vis, Crăciun Fericit și Un An Nou propus, Vă urează,

Diana Iovan, anul IV, Liceul N. Bălcescu

Patinaj pe lacul cetății din Giula

„Îmi găsesc bucuriile în succesele copiilor”

Poveste adevărată în ajunul sărbătorilor

Amintirile vîrstnicilor îmi plac întotdeauna. E plăcut și totodată de folos să aflu cîte ceva despre viața trăită cu mai multe decenii în urmă, ajungînd încet-încet la zilele noastre. Doamna **Elena Popa** (născută Maghiar) se poate lăuda cu ani și locuri variate. Din fotografiile împrăștiate pe masă îmi dau seama că doamna învățătoare **Lenuța Popa** – cum este cunoscută pentru cei mai mulți – și-a trăit într-adevăr viața cu integritate. În introducere încă ceva: s-a născut ca româncă în Canada, iar azi trăiește la Giula.

– În 1928, cînd a fost criza economică cea mare, părinții mei au plecat în Canada, unde m-am născut și eu, în 1930. Am avut cetățenie canadiană și am vorbit englezește. Din păcate, nu am trăit acolo mult, pentru că în 1933 familia s-a întors acasă în Ungaria. Iar mai tîrziu, în timpul comunismului, statul nu a admis cetățenia mea canadiană, așa că la maturitate a trebuit să renunț la ea. Nu m-au rămas amintiri din Canada și nici limba engleză nu o mai știu, deoarece am avut doar 3 ani și jumătate cînd ne-am întors acasă. Însă tata mi-a povestit foarte multe despre viața noastră de acolo și despre revenirea noastră în Europa. Cea mai drăguță povestire se leagă de reîntoarcerea noastră, despre trecerea oceanului cu vaporul. Părinții mei au suferit zile întregi de mare, zăcînd în pat, însă eu n-am avut nici un bai. Bineînțeles, m-am plictisit să stau lîngă patul lor și am hoinărit. Mai tîrziu tata m-a găsit în bucătăria vaporului, stăteam acolo și hrăneam un dulău uriaș cu ciocolată și banane. Cînd a apărut tata, l-am întîmpinat cu zîmbet larg, fața mea strălucind de fericire.

„Întorcîndu-ne acasă, m-am simțit tare singuratică”

– Ajungînd în Ungaria, la Cenadul Unguresc, de unde se trăgeau părinții mei, totul a fost străin pentru mine. În timpul ce a urmat m-am simțit tare nenorocită, fiindcă după întoarcere, în octombrie, a murit mama, pe care am iubit-o foarte mult și de care eram strîns legată. Fără ea am rămas tare însingurată. Mama mi-a lipsit nespuse de mult și tot la ea mi-era gîndul. După un timp am ajuns în grija mătușei mele.

Școala generală am făcut-o la Cenad, fiind eleva domnului profesor **Ioan Rus**. După 4 ani am ajuns la „polgări” din Macău. Perioada aceasta a fost grea, pentru că eu, fiind din Cenad – unde se vorbea numai românește și sîrbește – nu știam bine ungurește. Mai tîrziu am ajuns la Budapesta, unde am studiat româna și istoria.

„Mi-a plăcut tare mult să lucrez cu copilașii”

– Tot la Budapesta l-am cunoscut și pe viitorul meu soț, pe **Ștefan Popa** din Chitighaz, deși atunci încă nu am avut legături prea strînse. În 1955, după examenul de licență am devenit profesoară la școala generală din Săcal, împreună

cu **Maria Misarăș**. Acolo m-am simțit foarte bine, pentru că oamenii au fost foarte prietenoși, deschiși, receptivi. Ștefan a fost profesor de matematică și fizică în aceeași școală. Atunci ne-am cunoscut mai bine, ne-am îndrăgit și ne-am și căsătorit. Cu un an mai tîrziu, odată cu izbucnirea Revoluției din '56, ne-am mutat la Bățania, dar cu Ștefan ne-am întîlnit numai la sfîrșit de săptămînă, la Chitighaz. În 1958 am venit deja împreună la Giula, unde am început activitatea didactică la școala generală românească. Deoarece am fost doi profesori cu aceeași specialitate, împreună cu **Cheorghe Marc**, am convenit să împărțim orele în așa fel că el a predat istoria, iar eu numai româna la cursul inferior, la cei mici. Pe atunci am făcut trei manuale, trei cărți de citire pentru elevi, împreună cu doamna **Csala** și doamna **Misarăș**. Mi-a plăcut tare mult să lucrez cu elevii cei mici și, de fapt, a fost o dragoste reciprocă.

M-a pasionat să-i învăț pe copii, mi-a plăcut să văd cum își însușesc cunoștințele, cum „sorb” și redau toate cele predate de mine. Însă cînd am ajuns pedagogă la cămin, această revelație a trecut. Ca educator la cămin nu am mai simțit satisfacția împlinirii. Deseori, elevii au fost neserioși. Mai ales cînd urmau să scrie teză la școală, „întîmplător” aproape toți s-au îmbolnăvit. În 1985, la 55 de ani, după 35 de ani petrecuți în învățămîntul românesc, am ieșit la pensie.

– *Ne apropiem de sărbătorile de iarnă. Cum vă pregătiți pentru Crăciun și cu cine*

În anii de pensie

petreceți aceste zile de praznic?

– Deoarece soțul meu a decedat în 1996, am rămas cu familia unicei mele fete, **Delia**, cu soțul ei și cu cei patru nepoți. În după-masa zilei de 24 decembrie vin nepoții să împodobim împreună pomul de crăciun. Bineînțeles, cel mai important este, oare ce cadou se află sub pom. Din păcate,

dar mai ales cînd ne-am făcut mari, nu mai colindam, pentru că atunci veneau flăcăii pe la casele cu fete. Îmi amintesc că într-o iarnă, de Crăciun, nu voiam să-i las să intre pe feciorii colindători, dar tata m-a convins că nu se cade să nu primim colinda. Cînd am deschis poarta, a apărut înaintea mea o față aflată de urîtă, încît m-am speriat și am început să țip. Nu mi-a venit să cred ochilor, așa că m-am uitat iarăși și iarăși, pînă ce mi-am dat seama că băieții aveau măști pe față. Alteori, feciorii ne-au îmbrăcat cu prăjituri în formă de steluțe, de lună, de brazi, care, de fapt, au fost felii de cartofi pudrați cu făină. Era pe atunci obiceiul ca feciorii să fure noaptea, ușile de intrare de la casele fetelor. Am avut o prietenă unde familia abia la primăvară și-a găsit ușa, fiindcă băieții au ascuns-o într-o clăie de fin acoperită cu zăpadă. La noi feciorii nu au reușit să fure ușa, pentru că mătușa a schimbat țîșnile ușii, punîndu-le invers. Mi se pare că pe vremea aceea a fost cu mult mai frig ca acum, așa că totdeauna a fost lăudabilă stăruința colindătorilor. Eu am fost fericită, că deși nu am avut mamă, de la mătușa care m-a crescut, am primit foarte multă dragoste. Iar acum e rîndul meu: cel mai mult timp îl dăruiesc familiei mele și nepoților. Nu am timp să mă plictisesc nici în pensie, pentru că și acum îmi găsesc de lucru. Însă acum, satisfacțiile sînt de altă natură. Acum îmi găsesc toată bucuria în succesele copiilor și nepoților.

eu nu prea mai știu ce le-ar plăcea copiilor, așa că de obicei dau banii fiicei mele **Delia**, să cumpere ea ce crede, iar apoi punem pachetele cu cadouri sub pomul meu.

„Tata m-a convins că nu se cade să nu primim colinda”

– *Vă mai aduceți aminte cum ați sărbătorit Crăciunul la Cenad?*

– Sigur că da. Pe atunci totul era altfel. Fiind copii, mergeam de fiecare dată să colindăm din casă în casă. Primeam cîte o nucă, un măr. Aceasta ne era plata pentru colindele frumoase. Mai tîrziu, ca adolescenți,

Zilele bătrâneții bunicilor Poiendan și Radici sînt înseninate de cei doi nepoți Grigore și Cristofor sau, cum sînt alinați în familie, Gergo și Criștof, care precum au făcut bunicii și părinții lor, după ajutorul Crăciunului, preamăresc cu colinde venirea Mîntuitorului pe pămînt. Cadoul cel mai frumos pe care-l poate primi un tată sau o mamă bătrînă este bucuria nepotului cuminte, care ține la obiceiurile societății din care provine. Cei doi copilași mi-au povestit cu însuflețire cum petrec ei Crăciunul. „Noi, copiii, la nașterea lui Iisus Hristos, dimineața mergem cu părinții la biserică. După masă ne ducem la bunici și prieteni să colindăm.” – spune Gergo și îl îndeamnă și pe fratele său mai mic, să mai spună și el cîte ceva. Criștof – atunci la

„LĂSA-MI-I GAZDĂ-N CASĂ?”

Fiecare om păstrează în amintirea sa cîte un eveniment, cîte un moment deosebit, care pentru restul vieții sale rămîne un punct de referință. Mai ales în copilărie ne-am dorit totdeauna un Crăciun cu zăpadă, cu un brad frumos și mare, cu tot misterul primirii cadourilor. Mai tîrziu aflăm despre dosul misterelor, că jucăriile de sub Pomul Crăciunului prin ce „îngeri” au ajuns la noi. Cu timpul fiecare ne edificăm din nou un brad imaginar, pe care îl împodobim cu amintirile Crăciunurilor trăite. Astfel, cînd ne gîndim la Crăciun, apar în fața ochilor noștri cîteva imagini, gînduri, mirosuri sau, pur și simplu, o atmosferă. Bradul nostru spiritual se

află într-o continuă împodobire, îmbogățindu-se pe zi ce trece cu noi și noi experiențe. Pe lîngă bibelourile de amintire trăite în cercul familial, cîteva dintre noi mai au fericita ocazie să vadă cum sărbătoresc alții nașterea lui Iisus Hristos. Prin meseria mea de jurnalist de televiziune, chiar înaintea praznicului din anul trecut am avut prilejul să trag cu ochiul, urmărind Crăciunul familiei Poiendan din Micherechi. Doar mai tîrziu mi-am dat seama că prin această filmare și bradul meu imaginar s-a îmbogățit cu o nouă podoabă. Atmosfera din această familie este foarte apropiată de imaginea pe care ne-am dori-o fiecare în familie.

mea noastră, în mai multe echipe, mai toți tinerii și pruncii din Micherechi umblau a colindare. În aju-

mai săraci decît azi, au așteptat cu mult drag rudele, vecinii sau colindătorii.”

Maria și Ioan Poiendan, părinții celor doi copilași, sînt oameni între 30 și 40 de ani, dar în ciuda tinereții lor, și ei ne povestesc cu nostalgie despre Crăciunul din pruncia lor. Cel mai mult îi impresionează, cît de mult au ținut unul la altul membrii unei familii în trecut. „Ne adunam în fiecare an la altcineva, pentru că mai demult neamurile s-au strîns bot. Și ajunul l-am împlinit împreună cu familia. Părinții și bunicii se jucau de-a cărțile, iar copiii se jucau între ei. Așa am avut ocazia să mai stăm de vorbă unul cu altul. Acum nu prea mai este așa ceva.” – își amîn-

tește cu regret capul familiei.

În zilele noastre, ocaziile cînd se adună toată fa-

nă cu cei patru bunici, care bineînțeles stau în case separate de cei tineri, se consideră totuși una care ține laolaltă. „Este bine cînd se adună familia, pentru că atunci este pace și iubire. Atunci îi pace în suflet și iubire în familie cînd ținem laolaltă. Crăciunul este praznicul bucuriei nașterii Domnului Iisus. Dimineața întotdeauna mergem la biserică, apoi după masă vin nepoții să ne colinde. Așa petrecem noi Crăciunul.” – ne dezvăluie într-un glas taina vieții familiale bunicii Radici.

Ca să salveze cîte ceva din atmosfera praznicelor de odinioară, tînăra familie Poiendan i-a educat pe cei doi băieți așa cum au fost îndrumați și ei de părinții lor. „Noi credem de bine să le învățăm și aceste obiceiuri, pentru că

Grigore și Criștof colindă în fața ușii

vîrsta de 5 ani – este mai rușinos, dar totuși aflăm de la el că învață colinde chiar de la fratele său mai mare și că pe lîngă colindat abia așteaptă cadourile de sub brad.

Colindele nepoților parcă ar fi șters dintr-o răsufare praful de pe amintirile bunicilor Poiendan și ei încep să ne povestească despre praznicele de odinioară din Micherechi. „Cînd noi eram mici, mamele noastre făceau colaci de formă mai mică, pe care le puneau în straițe. Așa se gătau de dimineață, cînd veneau băieții să colinde. Noi am fost cinci ortaci – ne povestește bunicul – și în seara de Crăciun toți ne culcam la careva dintre noi. Toată noaptea învățam colindele, ca în zori să pornim la drum împreună. În vre-

nul Crăciunului ne adunam cu toată familia, încă și străini mai veneau. Oamenii deși au fost cu mult

Părinții primesc colinda

milia, de la mic la mare, au devenit mai rare. Dar în condițiile vremii de azi, familia Poiendan, împre-

sîntem convinși că astfel și ei, la rîndul lor, vor preda toate acestea copiilor lor, pentru că ziua Crăciunului este o bucurie pentru toată lumea.”

Înaintea Crăciunului din anul trecut la televizor puteau fi văzuți membrii familiei Poiendan, mărturisindu-și sentimentele în legătură cu praznicul Nașterii. Această filmare este pentru mine o podoabă de preț pe bradul meu imaginar. Vă doresc mulți colindători, ca să răsune în cît mai multe case tradiționale întrebare: „Lăsa-mi-i gazdă-n casă?” Dacă și Dumneavoastră aveți în imaginație un Pom de Crăciun, vă doresc cît mai multe amintiri, evenimente, impresii plăcute, ca acesta să devină din ce în ce mai bogat și frumos.

Ștefan Crăsta

Bunicii Poiendan și Radici

Colindatul

Printre manifestările culturale-folclorice de peste an, sărbătorile de iarnă și la românii din Ungaria au ocupat – și, în majoritatea aspectelor lor festive, ocupă și azi – un loc cu totul deosebit. Marea parte a acestora au început cu ajunul Crăciunului și s-au terminat cu Boboteaza. Însă, luând în considerare rezultatele cercetărilor noastre de pînă acum, putem afirma cu convingere că din rîndul acestora se disting datinile legate de Crăciun, cu aureola și atmosfera lor de spectaculozitate și de sărbătoare unică. Printre aceste obiceiuri de o deosebită bogăție folclorică – și totodată cu realizări literare artistice de toată frumusețea – la noi cele mai cunoscute și mai des practicate au fost (și unele mai sînt), **colindatul, umblatu' cu turca, „cu hid'ed'e”,** (Chitighaz), **„cu pi-pi-pi”,** (Bătaia), **mersul cu steaua** (Giula) și **cu icoana, vifleimul** (Bedeu).

De remarcat că, pe lângă umblatul de la casă la casă, cîntînd colinde de tot felul (laice și religioase), colinde propriu-zise se mai cîntau și în cadrul altor obiceiuri legate de Crăciun, ca de pildă cu prilejul umblatului cu turca sau cu hidede. Apoi să mai amintim că la colindat (corindat) au participat atît cete de copii de diferite vîrste, cît și grupuri de flăcăi (ficioni) și tineri căsătoriți (așezați), scopul principal pretutindeni fiind **urarea**, în sensul de a exprima dorințe de bine (sănătate, noroc, bogăție, an rodnic gospodarilor vizitați etc.), respectiv sărbătorirea Crăciunului în spiritul evlavios al nașterii Domnului. (Cucernicia față de evenimentul sărbătorit, de regulă, era transmis și prin cîntările bisericești „Nașterea” și „O, ce veste minunată”.)

Nu este în intenția noastră de a descrie amănuntele acestor obiceiuri, ne vom limita doar la prezentarea unor texte de colinde, o dată spre a cinsti sfîntul Crăciun, apoi spre a servi o mostră din acest gen literar atît de frumos din patrimoniul românității din Ungaria, urînd tuturor cititorilor noștri și pe această cale „Bună ziua lu' Crăciun!”

- ah -

Colinde de la noi

Sus la poarta
raiului

Sus la poarta raiului,
florile d'albe,
șede Maica Domnului,
florile d'albe,

și plînje și suspină,
florile d'albe,
și plînje și suspină,
florile d'albe,

și mărg fiii ș-o întrebă:
florile d'albe,
– De ce plînj, măicuță dragă?
florile d'albe.

– Cum n-oi plînje, fiii mnei,
florile d'albe,
că sînt oameni pă pămînt,
florile d'albe,

nici dă spală, nici să roagă
florile d'albe,
dă Dumnezău hulă poartă,
florile d'albe.

Nu să tem ii că-i trăznește,
florile d'albe,
și pă tăț îi prăpădește,
florile d'albe,

Dînt-on fir dă busuioc,
florile d'albe,
dă-i, Doamne, gazdii noroc,
florile d'albe.

Recitat:

Dînt-on fir dă iarbă creață,
dă-i, Doamne, gazdii viață,
și la tăț cîț is în casă!
(Culegere de Gheorghe Flueraș,
Micherechi)

În grădina
raiului

În grădina raiului (bis)
șede-Adam cu Eva lui. (bis)

Mere-on șerpe verinos (bis)
ș-ndoaie d-o creangă-n jos. (bis)

Na tu, Eva, na-ț-o poamă (bis)
că ț-om zice „Mare Doamnă”. (bis)

Eva poama a luat (bis)
și lui Adam i-au dat (bis)

Dumnezeu a întreat: (bis)
– Vai, Adame, ce-aț lucrat? (bis)

Hai, Adame, merji în jos, (bis)
și-i lucra ca-on păcătos. (bis)

Și tu, Eva, și tu-i merje, (bis)
și-i naște prunci cu durere. (bis)

Rai, rai, rai, grădină dulce, (bis)
dă la tine nu m-aș duce. (bis)

Dă dulceța poamelor, (bis)
dă mirosul florilor. (bis) Amin.
(Irina But și Iuliana Țeț,
Apateu)

De răzori de vie

(O variantă a baladei Miorița)

Pe răzori de vie
este-on pom măruntu,
la frunze rotundu.
Dar la d-umbra lui
cine se d-umbrează?
Doi-trei păcurari.
Ei se voroviră,
și se sfătuiră
că pe cel mai mic
or să-l omoară.

– Mă frați și fărtați,
voi mi-ți omori-le,
voi mă d-îngropați-o
n-strunga oiloru,
n-țarca mieiloru.
Voi cruce să-m puneț
drăgăleanca mea-le,
și fluiera mea-le.
Și fluiera-a zice,
fetile s-or strînje
și ele c-or zice:
– D'aici e-ngropatu
fiu nevinovatu.

(Culegere de Gábor Lükő,
Chitighaz, 1950)

Venit astăz

Venit astăz, credincioșii,
să saltăm, să saltăm,
de nașterea lui Cristos
să ne bucurăm, să ne bucurăm!

Că el astăz în Vifleem
s-a născut, s-a născut,
precum l-au vestit prorocii
mai de demult, mai de demult.

Din Maria, preacurata,
s-a născut, s-a născut,
mîntuire astăz noauă
s-a făcut, s-a făcut.

În iesle dobitocească
s-a culcat, s-a culcat
ca un prunc mic în scutece
înfășurat, înfășurat.

Înjerii dîn cer cîntare
au adus, au adus,
lui Dumnezeu mîrire-ntru
cei de sus, cei de sus.

Păstorii cu fluierale
îl măresc, îl măresc,
pentru dînsul lui Dumnezeu
mulțumesc, mulțumesc.

Cei trei crai de la Persia
se ivesc, se ivesc,
aur, smîrnă și dămîie
dăruiesc, dăruiesc.

Venit cu toți la Maria
s-o onorăm, s-o onorăm,
și pe Cristos, cu umilință,
să-l lăudăm, să-l lăudăm.

(Culegere de Emilia Martin,
Chitighaz)

Colo sus

Colo sus pă lîngă Lună
mîndru d-arde o lumină,
corinde-mi-ș, doamne!

Dar acie nu-i lumină,
ce-i on scauăn dă hodină,
corinde-mi-ș, doamne!

Da' pă scauăn cine șede,
da' pă scauăn cine șede,
corinde-mi-ș, doamne!

Maica Sfîntă hodinește,
Maica Sfîntă hodinește,
corinde-mi-ș, doamne!

C-on fiuț micuț în brață,
c-on fiuț micuț în brață,
corinde-mi-ș, doamne!

Da' fiuțu tă' sălta-le,
da' fiuțu tă' sălta-le,
corinde-mi-ș, doamne!

Maica Sfîntă-n grai grăie-le,
Maica Sfîntă-n grai grăie-le,
corinde-mi-ș, doamne!

Taci, fiule, nu sălta-le,
taci, fiule, nu sălta-le,
corinde-mi-ș, doamne!

Că măicuța ta ț-a da-le,
că măicuța ta ț-a da-le,
corinde-mi-ș, doamne!

Doauă mere, doauă pere,
doauă mere, doauă pere,
corinde-mi-ș, doamne!

Doauă fiță d-albe-a mele,
să te joci în rai cu iele,
corinde-mi-ș, doamne!
(Culegere de Eva Cozma Frățean,
Chitighaz)

Trii păstori

Trii păstori să înfîniră,
trii păstori să înfîniră,
raza soarelui, floarea soarelui,
și așe să sfătuiră:

– Haidaț, fraților, să merjem,
haidaț, fraților, să merjem,
raza soarelui, floarea soarelui,
floricile să culejem.

Să-mpletim cu voie bună,
să-mpletim cu voi bună,
raza soarelui, floarea soarelui,
și să facem o cunună,

și să ducem la Cristos,
și să ducem la Cristos,
raza soarelui, floarea soarelui,
să ne fie dă folos,
corinde-mi-ș, doamne! Amin.
(Maria Bordaș, n. Buta, Micherechi)

„Cu pi-pi-pi” – la Bătania

La Bătania – localitate populată de unguri, sîrbi și români – pe vremuri se practica un obicei de Crăciun cu totul deosebit de cele cunoscute și practicate în celelalte comunități române din țară. Nu se știe dacă „Umblatu cu pi-pi-pi”, ca obicei, ar fi fost preluat din patrimoniul folcloric al sîrbilor conlocuitori, ori că este vorba de o reminiscență, (de o rămășiță folclorică) a cărei schemă originală și semnificația ei s-ar fi pierdut în negura timpului. Un lucru e cert: avem de-a face cu un obicei de Crăciun, avînd ca scop urarea de fericire, belșug și, cu precădere, noroc în creșterea animalelor.

Altminteri, dintre toate localitățile populate și de români, Bătania se poate mîndri cu cea mai colorată și variată moștenire vizînd obiceiurile de iarnă, printre care și în rîndul celor legate de Crăciun găsim atît **colindatul**, **umblatul cu steaua**, cît și **umblatul cu turca**, în desfășurarea acestora dominînd momentul religios, însă fără să lipsească nici unele invocări ale unor puteri supranaturale.

Umblatul cu pi-pi-pi începea în dimineața zilei de ajun de Crăciun (sau în prima zi de Crăciun), cînd copilașii, în cete de cîte 3-4 băieți și fetițe mici, rude sau prieteni de stradă, porneau spre casele vecinilor și a rudelor române (după unii informatori și la casele locuite de sîrbi, aparținători aceleiași religii), pentru a le cere permis să intre în casele lor, întrebîndu-i: „*Sclobodu-i cu pi-pi-pi?*” sau „*Primiți-ne cu pi-pi-pi?*” Lucru firesc, răspunsul nu putea fi decît afirmativ, așa că copilașii intrau în încăperea locuită de gazde, unde împrăstiau („împroșcau”) boabe de cereale (porumb, orz, grîu), în timp ce imitau glasul unor animale de casă, ca de pildă: **pi-pi-pi** (găinile), **li-li-li** (gîștele), **ghuița-ghuița-ghuița** (porcii), **mu-mu-mu** (vacile), **hap-hap-hap** (rațele) și altele de acest fel.

Potrivit informațiilor obținute, semnificația acestor imitari era de a cere sprijinul puterilor supranaturale spre a avea noroc (și spor) în creșterea animalelor, invocăție care era răsplatită de gazde cu mici cadouri (prăjituri de Crăciun, dulciuri și bani). Boabele de cereale erau lăsate pe podeaua casei pînă seara tîrziu, iar după ce erau măturate și amestecate în nutrețul animalelor li se dădeau acestora, dar numai în a treia zi de Crăciun (sau la trei zile după Crăciun) – amintirile nici asupra acestui act de invocare nu coincid – împreună cu toate acele bucate, pe care gazdele le puneau în ajunul Crăciunului sub masă, într-un coș cu fin.

Colindatul la noi

Pe baza cercetărilor de teren din deceniile anterioare putem afirma că obiceiul colindatului în ajunul sau în prima zi de Crăciun a fost cunoscut și practicat – într-o formă sau alta – în toate localitățile populate și de români din țară. Cît privește scopul și scenariul desfășurării obiceiului de a colinda, trăsăturile principale ale datinii sînt comune: interpretarea unor piese religioase și laice; urarea de belșug, de fericire și de bunăstare; răsplata în daruri și bani; mersul din casă în casă (copiii) și vizitarea prietenilor și a rudelor (în cazul flăcăilor și a adulților, cînd familiile mai și cîntau și jucau împreună), folosirea aceluiași obiecte (traiste și bîte), felul de a fi poștiți în casă etc. În ceea ce privește practicarea tradițională a colindatului, totuși găsim o mulțime de deosebiri de o importanță minoră, cum ar fi denumirea obiceiului, textul și melodiile colindelor, formulele de urare de bine de la sfîrșitul colindei, durata și locul colindatului ș.a.

În cele ce urmează vă prezentăm, succint, trei variante ale colindatului, specifice locului de unde au fost adunate și prelucrate acestea.

Obiceiul umblatului cu pi-pi-pi la Bătania s-a păstrat și s-a și practicat pînă în a doua parte a secolului lăsat în urmă.

„A cucuțare” – la Micherechi

În zorii primei zile de Crăciun, – legat de o oră fixă – copiii micherecheni, grupați în cete de băieți de diferite vîrste, mergeau „a cucuțare” – cum a fost (și e și azi) numită datina colindatului aici, deși desfășurarea datinii nu prezintă deosebiri însemnate față de cele cunoscute în ținuturile învecinate de dincolo de graniță.

Pregătirile pentru marele eveniment ce avea să se desfășoare în dimineața Crăciunului începeau cu săptămîni mai devreme. Pentru cei mici, cînd au devenit apți de a învăța cîteva versuri rimate ale unor „corinzi” simple, pregătirile începeau în familie cu ajutorul părinților, a bunicilor sau a fraților mai mari. Iată două exemple:

*Puică neagră-roșie,
sui' p'ă baba-n cocie
și p'ă moșu-n sanie,
și-i du la Bătanie.*

*Corindă cu codiță,
hoalbă uății la poliță,
văd on colac și-on cărnaț,
sculaț, gazde, și mi-l da!*

„Colacul” și „cărnațul” era răsplata colindei, bucate adunate într-o traistă mică care erau duse acasă și consumate de Crăciun – pe lîngă celelalte alimente specifice praznicului.

Pe la vîrsta de 5-6 ani, copilașii micherecheni, încă tot sub îndrumarea familiei, își îmbogățeau repertoriul cu noi și variate piese de cîntece religioase și laice, colinzi

cîntate la fereastra celor vizitați după ce, în glas mare, li se adresau gazdelor cu întrebarea „*Lăsa-mi-i, gazdă-n casă?*” și răspunsul era afirmativ, adică: „*Lăsa, dacă-i ști colinda!*” La această vîrstă deja se cuvenea ca colindătorul să cunoască și cel puțin o formulă de încheiere, prin care li se ura de bine gazdelor, versuri recitate într-un glas cît mai răsunător. O pildă:

*Și c-on fir dă busuioc
dă-i, Doamne, gazdii noroc!
Și c-on fir dă iarbă creață
dă-i, Doamne, gazdii viață
și la tăț cîț is în casă!*

În următoarea etapă a dezvoltării lor, copilașii ajunși la vîrsta de 9-10 ani, pînă la pubertate, însușeau, pe întrecute, o seamă de colinde, însă acum în acele cete – și la casa vreunuia dintre membrii grupei – cu care se pregăteau să meargă împreună a cucuțare. Fiecare dintre participanți își procura o „straiță” și o „botă”, săculețul pentru a aduna în el colaci și cîrnații, bîta pentru a se feri de cîinii caselor, iar pentru a primi și cîțiva bănișori o dată, la sfîrșitul colindei, se mai scanda două versuri („*Corinda ni-i gata / on forint ne-a fi plata!*”), apoi, intrînd în locuință, după o formulă de salut obligatorie („*Dimineața lui Crăciun!*”), se cuvenea să se cînte, îngenunchiați, și „Nașterea”.

La sfîrșitul acestui ceremonial, gazdele mulțumeau „serviciul” copiilor, zicîndu-le: „*Dumnezeu vă trăiască, să crește-ț mare!*”, iar la despărțire, micii oaspeți mai rosteau un cuvînt de urare, spunînd: „*Praznice fericite vă dorim!*”

La Micherechi „colacul” mai era numit și „*cucuțau*”, probabil de aici derivă și denumirea datinii, presupunere întărită și de faptul că adolescenții deja nu a cucuțarea mergeau (decă pentru a aduna cucuțe), ci a colinda, în sensul mai cunoscut al termenului.

„Cu hidede” – la Chitighaz

La Chitighaz s-a bucurat (și se bucură ocazional și azi) de o mare popularitate obiceiul numit „**Cu hidede**” (= cu vioara). Prilejuind o manifestăție de o deosebită bogăție folclorică, mersul cu hidede, de fapt, prezintă o seamă de înrudiri incontestabile cu multe alte obiceiuri dramatice (teatru popular), cum este umblatul cu turca, mersul cu steaua, vicleimul, irozii sau călușării. În rîndul aspectelor asemănătoare sau chiar identice găsim actul urării, colindatul, grăitul și adunarea (în traiste) a darurilor. Cît privește compararea datinii chitighăzene cu jocul turcii, aceste asemănări sînt și mai evidente: rolurile și sarcinile personajelor principale (grăitori, birău, colindători, primaș ș.a.) sînt identice în ambele cazuri. Chiar și fazele principale, și îndeosebi ordinea cronologică a desfășurării acestora, urmăresc același scenariu, același fel de cutreiere a satului cu gălăgie de „prevestire” a sosirii cetei, cu dans, chiuituri și veselie răsunătoare ș.a. Prin urmare, s-ar putea întîmpla ca umblatul cu hidede să fie o „prelucrare locală” a datinii umblatului cu turca... (Nedumeririle existente ar merita să fie înlăturate printr-o cercetare amănunțită a tradiției chitighăzene – pînă încă nu e tîrziu.)

În orice caz, pe vremuri – nu se știe nici cu aproximație de cînd – la Chitighaz, în ajun de Crăciun, se umbla cu hidede a corinda, în cete formate din 24 de tineri adulți, toți cu roluri speciale (*un birău, un notarăș, patru juraț, patru jucători, patru rinderi, patru hididuși, trei colindători, doi grăitori și o gudă*). Această ceată – neasemuit de numeroasă – vizita casele cu fete mari sau ale tinerilor căsătoriți, cîntau în cor, iar după ce „serviciul lor” era răsplatit cu bucate alese și băutură, urma o scurtă petrecere cu muzică și joc, luîndu-le în dans pe toate fetele și femeile casei.

Pentru aspectul pe care-l urmărim – cu acest prilej doar rezumat – merită să fie remarcat faptul că și în desfășurarea acestui obicei este prezent atît caracterul religios (evocarea nașterii și a suferințelor Dumnului Isus Cristos, colinde și cîntece bisericești), cît și cel laic (texte profane, jocul, glume și petrecere cu băuturi), trăsături general valabile privind întreg ansamblul de datini legate de Crăciun la românii din Ungaria, care, în trecutul nu prea îndepărtat, consecvent își urau un BUNĂ DIMINEAȚA LUI CRĂCIUN!

Alexandru Hoțopan

– Pe lângă celelalte pregătiri necesare pentru Crăciun, cum sînt curățenia casei, gătirea și altele, trebuie să ne pregătim și sufletele pentru sărbătoare. Asta o facem de două ori pe săptămînă, miercurea și vinerea, cînd ne adunăm să învățăm noi și noi colinde. – ne mărturisește Viorica Sava. – În noaptea de Ajun mergem și noi cu colinda prin sat, vestind vestea cea bună, Nașterea Domnului.

– Nu sînteți chiar tineri, aproape toți sînteți deja bunici. Nu vă este greu să ieșiți cu colinda și în așa frig mare cum a fost în zilele acestea?

– Trebuie să ne îmbrăcăm bine și cînd cîntăm nici nu simțim frigul.

Maria Ardelean ne mai povestește că de cîțiva ani, înainte de Crăciun le face plăcere să se întrunească după muncile din timpul zilei, să cînte și să se pregătească și spiritual de sărbătoare.

– Le învățați și copiilor acasă aceste colinde frumoase...

„Să fie și mai frumos praznicul...”

Pe zi ce trece, noul centru cultural-ortodox din Micherechi își găsește tot mai mult rostul în viața oamenilor din sat. În afară de orele de religie ale școlarilor, aici își țin repetițiile colindătorii mici – și mari. Zilele trecute am participat și noi la o astfel de repetiție, unde cîțiva credincioși mai în vîrstă, împreună cu parohul locului, Ioan Bun, învață colinde de Crăciun. „Repertoriul” corului ocazional constă din peste 20 de cîntece de Crăciun, de la O, ce veste minunată... pînă la Aseară pe-nserate...

se? – îl întreb pe Vasile Poendan, unul dintre puținii bărbați care fac parte din acest cor sătesc.

– Din păcate, pruncii noștri au alte preocupări. Cînd erau mici și ei umblau „a cucuțare”, dar acum că sînt mai mari, nu prea. Poate cînd vor fi și ei mai în vîrstă sau cînd vor avea mai mult timp, și ei își vor da seama de frumusețea acestor tradiții. Nouă tare ne plac aceste obiceiuri.

– Nu v-ați gîndit să formați un cor care să învețe și alte cîntece? Românii din Chitighaz, Giula, Apateu sau Bătania, toți au coruri,

numai Micherechiul nu are. N-ar fi bine să fie și aici unul?

– Noi ne simțim bine

cînd ne adunăm să cîntăm. Poate ar fi bine să avem un cor adevărat și

în satul nostru, deocamdată ne-am gîndit să învățăm numai colinde.

Eva Cozma este una dintre femeile cu cea mai frumoasă voce.

– Mie-mi plac foarte mult nu numai colindele, ci toate cîntările religioase. Am obișnuit să scriu și poezii. Nu știu de unde îmi vine, dar așa sînt eu. Cînd cînt colinde așa de bine mă simt. Acestea sînt niște momente foarte înălțătoare.

– Le învățați și copiilor colindele acestea cînd vă întoarceți acasă? – o întreb pe Maria Ruja, una dintre coriste mai tinere.

– La noi și fetița are voce bună și îi place să cînte. Ea învață colindele la ora de religie de la părintele nostru.

Așa obicei avem acasă, în familie, că în seara de Crăciun, după ce toată lumea așează cadourile sub pomul Crăciunului, cîntăm cîte un colind să fie și mai frumos praznicul...

E. Iova

– Care este motivul pentru care v-ați întîlnit? – o întreb pe Floarea Cozma.

– Noi toți sîntem nu numai ortodocși, dar și ostași. În fiecare duminică și de sărbători umblăm la biserică. Ne adunăm aici, la noi, ca să învățăm împreună cîntări și versuri religioase. Iar înainte de Crăciun învățăm și colinde. Deoarece în Giula nu există Adunarea Oastei Domnului, am ales această formă să ne adunăm acasă la noi, să cîntăm, să ne rugăm împreună.

– V-ați bucura dacă ar fi și în Giula pe lângă Biserică o astfel de adunare?

– Cred că ar fi tare bine, pentru că sîntem mai mulți care ne dorim acest lucru. Și azi au venit la noi prietenele noastre, Irina Doamnei, Marta lui Pomir și Măriuța lui Paksi. Dacă ar fi o adunare și aici la Giula, am fi mai mulți, aproape 15-20 de credincioși. Dacă am avea un loc unde să ne adunăm, duminica am ține ore de religie, am învăța poezii și cîntări și ne-am ruga. Iar marți ar fi numai oră de cîntări și rugăciuni.

Cîntînd așteptăm Crăciunul

De mai mulți ani am observat că săptămînal de 2-3 ori în casa familiei Cozma din Giula se adună mai multe femei. În aceste zile, dacă treci pe lângă casa lor și ciulești urechile, auzi cum lângă soba caldă se cîntă melodii tradiționale de Crăciun. Intrînd în casa Floarei și a lui Ioan Cozma aflăm cum își pregătesc sufletul, pentru așteptarea Crăciunului, românii din Giula.

– De ce vă place să vă adunați aici?

– Ne simțim bine împreună, pentru că sîntem frați în Domnul și cîntăm, ne rugăm...

– Sîntem în ajunul Crăciunului. Cum așteptați

această zi de sărbătoare?

– Învățăm colinde noi, dar le cîntăm din nou și pe acelea pe care le știm încă din pruncie.

– În trecut cum se pregăteau tinerii pentru colindat?

– Cu cîteva săptămîni

înainte de Crăciun, ortacii – deci flăcăii – se adunau în iștalău la oarecare, acolo învățau împreună colindele și dormeau. Dar era cînd colinda de demult Ioan Cozma. – În seara de Ajun din nou ne adunăm la oarecare dintre noi, unde lângă un pahar de vin colindam, „ne încălzeam” glasurile. După ce au sosit și țiganii, mergeam la casele fetelor să le colindăm. Cînd am intrat în case cîntam „Nașterea ta Hristoase...”. După aceea, țiganii „trăgeau” cu highede, iar noi jucam cu fata casei. Am primit cîte un pahar de vin sau de pîlincă, cîte un cîrnat și colac, rareori și bani. Iar în

seara Crăciunului ne-am adunat la Locuțoaie, unde am fript cîrnații, am mîncat și am băut pînă dimineata. Cîteodată mai jucam și de-a cărțile. Și atunci seara, Delea ne zicea cu highede... Acelea au fost vremuri frumoase...

– Fetele cum s-au pregătit pentru primirea feciorilor?

– Noi am copt cucuțai – preia firul amintirilor soția – și am împodobit pomul Crăciunului, dar nu cu saloane ca acum, ci cu nuci, zahăr ars învălit în hîrtie de argint. Am făcut decorație din cîlți și din hîrtie colorată. Abia așteptam ziua de Crăciun ca să vină feciorii cu colinda.

I. C.

Ciucuri muguri dă mătăsă...

...lasă-mă găzdoaie-n casă.
Că d-asăară-s tît p-afară
cu botuța susuoară.
Și mă ploaie și mă ninge
și mă pică picurele
dă la toate streșinele.
Dacă gazdă nu ne crezi
hai afară și ne vezi
că sîntem în haine verzi.

Lucian Magdu

Colind

Era-ntr-o seară de Crăciun frumoasă...
Ca diamantul strălucea zăpada
– o lume ca de vis, ca o dantelă –
riul sub gheață strălucind ca spada,
luna alba pe ulițe, rebelă.
Era o seară sfântă și frumoasă...

Prieteni buni, mai spuneți-mi o dată
noi eram oare cei trei magi șoldani,
Crai Gaspar, Melchior și Baltazar
– Ioan, Romulus și Lucian –
ce-n sfînta noapte an de an,
în straie albe, pină la pămînt,
cu steaua-mpodobită cu chip sfînt,
și cu coroane-n cap ca diadem
porneam în noapte către Betleem...
O, oare noi eram acei trei crai?
Acele vremuri, și acei prieteni?
Trei crai pierduți în datină străbună,
pe unde sînteți, unde rătăciți?

Era o sfîntă noapte de Crăciun
luna din nouri și-a făcut zăbun...
și pretutindeni neaua nepătătată...

Vîntul

cu noi deolaltă
din corn cînta:

„Trei crai de la răsărit
după steeaa-au călăăătorit”...
Așa a fost!

Demult a fost!
A fost odată
ca niciodată!

Sorcova

Sorcova
Vesela
Peste vară
Primăvară.
Să trăiți,
Să-mbătrîniți
Ca un măr,
Ca un păr,

Ca un fir
De trandafir,
Tare ca fierul
lute ca oțelul.
Tare ca piatra
lute ca săgeata.
La anul
Și la mulți ani!

VISUL UNEI NOPTI DE IARNĂ
SAU
DINCOLO DE DOR ȘI DOINĂ

Azi noapte am avut un vis ciudat. Parcă pe aripa vîntului am zburat peste satele românești din Ungaria. Vedeam turnurile bisericilor și căsuțele oamenilor, ogoare și străzi și o mare furnicăreală de oameni se îndreaptă spre o mare piață. Era sărbătoare și toți erau îmbrăcați în frumoasele noastre costume populare.

Pe urmă am auzit clopotele bisericilor sau, poate, era toaca. În piața principală era o horă mare și toți dansau pe ritmul viorii lui bace Covaci.

Pe urmă am auzit o doină de jale și am văzut o femeie pe care toți o alungau. Era îmbrăcată în toate fisticii. Am auzit mai multe voci, parcă auzeam niște lideri de-ai noștri: „Să o alungăm! Ea este ura și deznaționalizarea, invidia și asimilarea! – să o alungăm!! (Ce

bine știu românii să personifice moartea!)

Pe urmă se făcea că s-a încins o periniță și toți se sărutau, AȚRU-iștii cu UCRU-iștii, iar undeva, pe margine, un măr era în floare și am auzit un vers „Hai să dăm mînă cu mînă cei cu inima...” iar copiii cîntau un cîntecel: „Mi-am pierdut o batistuță...” dar care suna trist.

Simțeam că zbor, parcă înapoi în timp, pe aceleași ulițe ale sătucului, la o căsuță cu geamuri luminate și copaci troieniți de zăpadă, la căldura focului și în fața brăduțului de Crăciun o familie cînta colinzi. „Flori de măr” cădeau peste căsuță sau poate era doar zăpada. Bunicul mustăcios, cu pipa în gură, spunea copiilor povești cu Feți Frumoși și Ileana Cozînzene, iar bunica făcea plăcinte în cuptorul

mirositor a alune și mere coapte.

Pe urmă parcă eram într-o biserică cu multe luminări, iar părintele cînta cu tot poporul o doină de jale și limba noastră suna straniu și de neînțeles. M-a apucat un dor nebun și am început să colind pe la casele oamenilor „Flori de măr, florile dalbe”, iar cineva îmi șoptea la ureche un cîntecel, o doină „Doină, doină, cîntec dulce...”

M-am trezit. Era dimineața de Crăciun. Afară fulguia cu fulgi mari și grei, iar în urechi încă îmi suna doina noastră din străbuni. M-am ridicat din pat și-am aprins o luminare pentru ai noștri care au fost și pentru ai noștri care sînt și pentru cei ce vor veni după noi.

Mihai Cozma
Budapesta

Cuvînt la Ziua Nașterii Domnului

Îndurat și milostiv e Domnul, îndelung răbdător și mult milostiv, zicea oarecînd prorocul David, fiind rănit de închipuirile care priveau la bunătatea lui Dumnezeu.

Și noi putem zice că îndurat și milostiv e Domnul, îndelung răbdător și mult milostiv, pentru că ne-a făcut pe noi părtași bunătăților și milelor Sale prin trimiterea unui născut, Fiul Său, Domnului și Mîntuitorului nostru Isus Hristos, prin care a răsărit lumii lumina cunoștinței, care ne povățuiește pe noi către unul adevărat Dumnezeu în trei fețe, Tatăl, Fiul și Duhul Sfînt.

Nu este nici o familie de creștin, care nu s-ar bucura și nu s-ar desfăta duhovnicește la sărbătoarea Nașterii Domnului Nostru Isus Hristos; nu este nici un suflet creștinesc, care nu ar simți în inima sa niște bucurii duhovnicești la Crăciun. Ce este încă mai mult, mărirea și sfîntenia zilei acesteia este așa de puter-

nică, încît mîhniții nu simt nici o durere; săracii nu simt sărăcia lor; învrăbiții nu vreau să știe de dușmănie; stăpîni se umilesc către slugile lor. Pricina acestor simțiri mîngîietoare este Cel născut prunc dumnezeiesc Iisus Hristos, carele din sinul Tatălui ceresc a adus pentru cei mîhniți mîngîiere, pentru cei săraci săturare, pentru cei învrăbiți împăcare, pentru stăpîni umilintă, iar pentru slugi ascultare. Acum să ne întrebăm: Ce sîntem datori a gîndi și a face la sărbătoarea de Crăciun? Dacă vrem să petrecem sărbătoarea nașterii Mîntuitorului nostru spre folosul trupesc și sufletesc, datori sîntem a gîndi la ascultarea lui Dumnezeu și la împlinirea poruncilor lui, ca să nu ne scoată și pe noi din raiul desfătării, precum a scos pe Adam și pe Eva. Să gîndim la jertfele care se cuvin lui Dumnezeu și să-i facem jertfe plăcute lui, ca nu cumva să nu caute la jertfele noastre, precum nu a căutat la cele ale lui Cain.

Să ne ferim de ura către frațele și aproapele nostru și să lucrăm ca să fie dragoste între noi, ca să nu cădem, ca și Cain, în ucidere de frațe. Să gîndim la cele bune și să le facem, ca nu cumva Dumnezeu să ne pedepsească cu potop și pe noi, precum a pedepsit lumea pe vremea lui Noe. Să ne gîndim la umilintă înaintea lui Dumnezeu, ca să nu ne ajungă pedeapsa trufiei, ca pe cei ce au început a zidi turnul Babilonului. Să gîndim la viața curată și să facem viața noastră neprihănită, ca nu cumva Dumnezeu să trimită pucioasă și foc din cer peste orașele și satele noastre, precum a trimis asupra Sodomei și Gomorei.

Acestea să gîndiți și acestea să faceți și atunci veți moșteni Împărăția lui Dumnezeu și așa vă veți încredința în măsură deplină. Îndurat și milostiv e Domnul, îndelung răbdător și mult milostiv. Amin.

Dumnezeu să binecuvînteze casele creștinilor!

Andrei Șaguna

Hai să cumpărăm, dar ce? Ce să-i oferim soțului (soției)? Ce să le dăruim părinților, socrilor? Cu ce vom face bucurii copiilor? Ce mici atenții putem procura pentru unchi și mătuși? Cu ce s-ar bucura prietenii?

Azi magazinele revarsă asupra cumpărătorilor adevărate avalanșe de mărfuri, care mai de care costisitoare. Se află prin magazine cadouri la prețuri amețitoare, dar se mai află și lucruri absolut inutile, dar, la fel, scumpe, obiecte despre al căror rost nici nu știm. Ca atare, putem alege „ca-n pere moi”, am zice popular. Dar mai intelectuală pusă dilema, am zice că sîntem copleșiți de dilema cadourilor.

Ce simplu era pe vremuri! Mama croia și cosea îmbrăcăminte, bunica împletea șaluri, șosete și mănuși, tatăl meșterea o iese și un mic Betlehem, eventual niște jucării din lemn, copiii făceau cadouri din mere, nuci sau pănusi de porumb. Și toată lumea era fericită: părinții și bunicii, fiindcă primeau un cadou făcut de mîna copilului, copilul era fericit că primea tocmai căruța dorită sau fețița primea rochița visată. Iar în privința pomului de Crăciun, acela era împodobit cu saloane făcute în casă, cu beteală rostuită, la fel, casnic, iar în loc de globuri scumpe se puneau nuci aurite sau argintate, mere și prăjiturile din miere.

Deci, în trecut totul a decurs conform unui ritual străvechi, după un canon

Hai să cumpărăm cadouri de Crăciun!

bine cunoscut, canon practic, rațional, înțelept. Nimic la voia întâmplării, nimic fără rost, nimic de prisos. Nici mîncare. Fiindcă nici în bucătărie nu se făcea risipa de

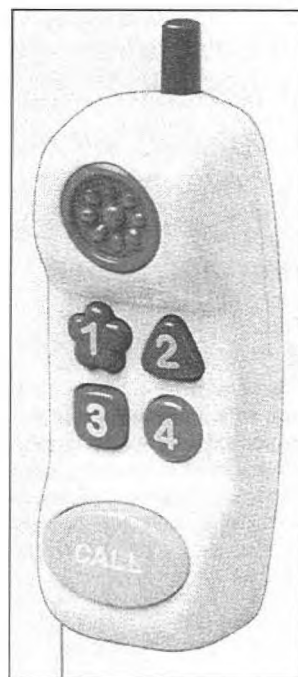

azi cînd nu ajung sarmalele și gîscanul umplut, cînd nu mai ajung nici bucatele cu pește și castane, cu nucă și cu fructe zaharisite.

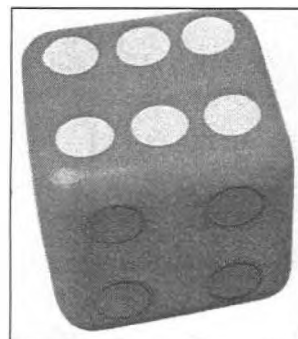
Nu deplîng anii de mizerie, de sărăcie „purată” cu demnitate, vreau doar să

precizez că sărbătorile Crăciunului vor fi fericite nu neapărat atunci dacă vor fi costisitoare. Deși sărbători ieftine, azi, doar cu greu se pot concepe. Totuși dacă sîntem atenți la cumpărături, atunci cheltuielile vor fi mai mici, iar bucuriile mai mari.

Mai jos, dăm cîteva su-

gestii, ce le putem cumpăra copiilor, după categorii de vîrstă.

conțină coloranți din substanțe otrăvitoare, dăunătoare. În cazul acestor jucării care se pot demonta, să fim atenți să nu aibă părți detașabile prea mărunte, nu cumva copilul să le ia în gură și să le înghită. Atenție: jucăriile să fie ușoare, frumos colorate și „zdrăngă-nitoare”, pentru a atrage atenția copilului mic.

PÎNĂ LA 2 ANI

Și pentru această categorie de vîrstă sînt indicate jucăriile viu colorate și zgomotoase: care să cînte sau să imite sunete reale. Dar pe lîngă jucării din pluș se pot cumpăra cuburi, prime-

le păpuși, mașinuțe. Jucăriile vor fi mai atractive dacă se mișcă singure sau trase cu sfoară, jucării cu roți sau cu baterii. Tot la această vîrstă pot fi cumpărate și

jucării demontabile și de asamblare, pe care copilul le poate detașa sau compune singur.

ÎNTRE 2 ȘI 3 ANI

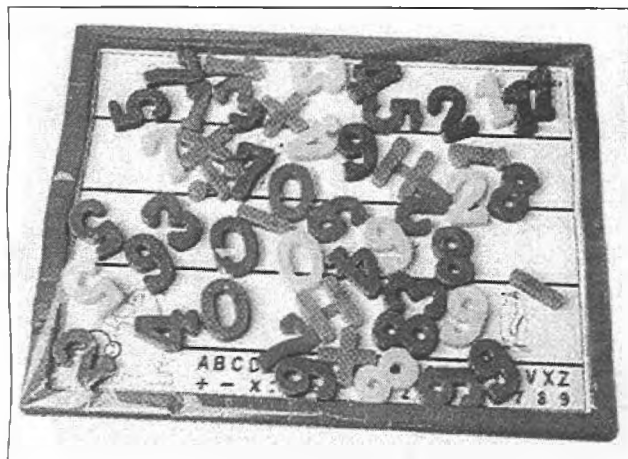
La această vîrstă, fetițele încep să se joace cu orice fel de păpuși, iar băieții sînt atrași de orice mașinărie cu roți. Acum pot fi cumpărate primele cutii cu Lego sau

alte elemente constructive. Dar cum orizontul copilului se lărgțește, acum poate

vîrstă se va bucura de un mic teatru de păpuși, care va putea fi „dezvoltat” în anii viitori cu noi și noi pă-

puși și marionete. Acum e vîrstă cînd le place copiilor să deseneze. Deci copiii se

primi primul vaporeș, prima sanie, acum poate primi primele cărți cu povești, eventual cărți cu basme ilustrate tridimensionale.

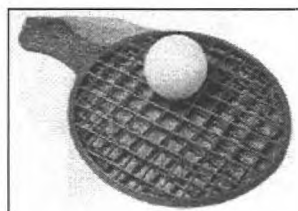
vor bucura cu caiete pentru colorat, creioane colorate.

ÎNTRE 5 ȘI 7 ANI

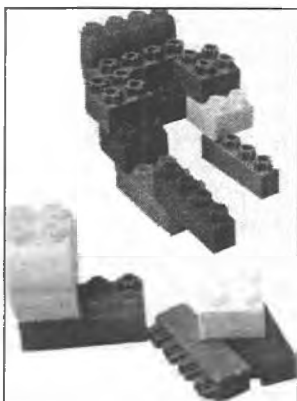
La această vîrstă, copilul își dezvoltă îndemînarea, dar și mintea, gîndirea logică. Deci, poate primi jocuri puzzle, diferite lego-uri mai complicate, unelte de construit și modelat, jocuri distractive de societate. Tot la această vîrstă poate primi

Hai să cumpărăm cadouri de Crăciun!

deja acuarele. Dar, pentru a juca împreună cu întreaga familie, copilul poate să primească și jocuri de tablă, cu zaruri, cărți de joc și domino. Și tot la această vîrstă sînt utile cărțile cu povești. Și tot acum pot fi dăruite diferite CD-uri și videocasete.

poate primi și primul instrument muzical, primul (mini) calculator, un mic aparat de fotografiat, primul dicționar enciclopedic pentru copii, patine, un puzzle mai mare

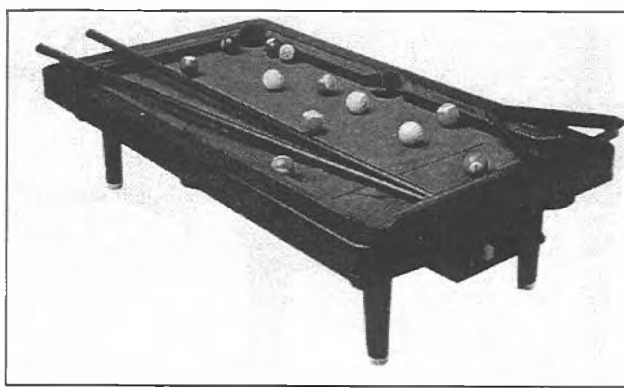
și mai complicat. Tot la această vîrstă poate fi dezvoltat în continuare gustul pentru citit. Atenție! Cartea trebuie aleasă cu mare atenție, ca să-i vină și nu să-i treacă copilului dragostea pentru lectură.

ÎNTRE 12 ȘI 15 ANI

Copiii „mari” totuși mai sînt copii, deci, se bucură de cadouri. Jocuri de societate, aeromodele, programe de joc pentru calculator, CD-uri, videocasete sau patine cu roțile sau de skateboard se vor bucura cu siguranță. Apoi, fetele se vor bucura cu siguranță de lenjerie sau de îmbrăcăminte la modă. La fel, accesorii, produse și igiene și cosmetice de marcă, enciclopedii, antologii sau cărți cu anumite curiozități vor trezi cu siguranță interesul adolescenților. Căci ei, adolescenții, oricît s-ar crede ei de maturi, tot copii sînt și se bucură de jucării – dar și de cutiile cu dulciuri și delicatese.

Cele de mai sus au fost doar cîteva sugestii. Lista propunerilor ar putea fi continuată la infinit. Dar varietatea cadourilor depinde în orice caz și de ingeniozitatea cumpărătorilor, de dorința de a face cu adevărat bucurie celor a căroră le facem cadoul. Deci, important să ne batem capul. La omul potrivit – cadoul potrivit.

E. Illyés

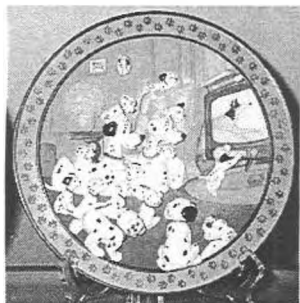
ÎNTRE 7 ȘI 12 ANI

La această vîrstă fetițele se mai joacă cu păpușile, dar băieții nu prea se mai joacă cu mașinuțele. În schimb, plăcîndu-le să meștească, le putem dăruii modele de avioane și vapoare, cutii de modelaj cu diferite nave spațiale sau mașini mai complicate, cu care se vor distra ore și zile în șir. Dar tot la această vîrstă copilul

DE CE AU COPIII NEVOIE DE JUCĂRII?

Jocul este principalul mod prin care cei mici pot învăța o mulțime de lucruri despre tot ceea ce este în jurul lor, și aceasta într-un mod atractiv, plăcut. Jucîndu-se în mod creativ, constructiv, copiii își dezvoltă imaginația, inventivitatea și înclinațiile artistice, își modelează personalitatea, învață să se concentreze asupra unui anumit lucru și să fie perseverenți, răbdători și temeinici.

Ziua de Crăciun în casa de lângă Regent Park a fost pur și simplu minunată. Cele mai bune hoteluri trimiseră din nou fripturi și, cu toate că soții Dearly nu aveau pregătite cadouri pentru toți, puii prinseră a se juca cu multe obiecte din casă, care nu erau pentru joacă (dar care au devenit de atunci înainte).

Soții Dearly îi scoaseră pe toți la plimbare în parcul acoperit de zăpadă, cu Pongo, Missis și Perdita alergând în jurul lor ca să fie siguri că nu se rătăcește vreunul. Apoi, la lăsarea serii, Pongo și Missis îi duseră hotărâți pe domnul și pe doamna Dearly pe Primrose Hill, de unde

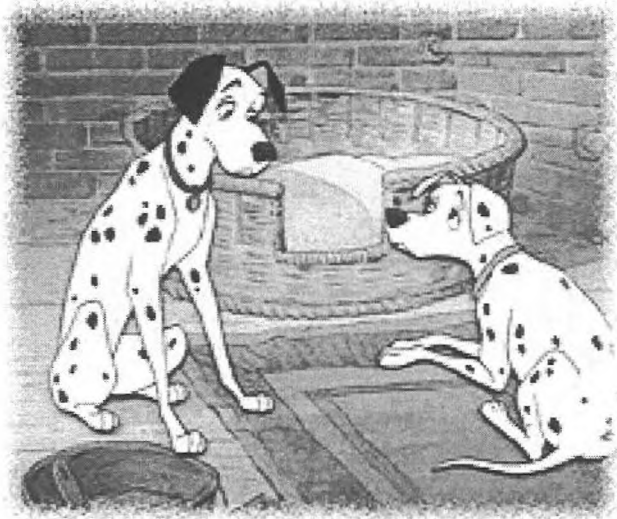
transmisă un mesaj tuturor. Reușiră să ia legătura chiar și cu spanielul cel vîrstnic și galant, căci doi cîini dintr-un sat aflat la cinci mile distanță meraseră special la conac ca să transmită mesajul. (Spanielul nu omise să răspundă, asigurîndu-i că și el, și Sir Charles erau bine.) Desigur, mesajul dalmățienilor fu transmis în lanț. Cel mai îndepărtat cîine cu care Pongo și Missis reușiră să vorbească direct fu marele dog dinspre Hampstead, care era în mare voce.

– E ceva misterios cu lă-

Dodie Smith

O sută unu dalmățieni

(fragment)

tratul ăsta la lăsarea serii, zise doamna Dearly. Crezi că-și transmit mesaje?

Domnul Dearly zise că, desigur, ideea era interesantă, dar că... Și atunci se opri. Oare exista ceva ce cîinii nu puteau face? N-ar fi zis, dacă se gîndea la ce reușiseră să facă Pongo și Missis. Cum aduseseră ei nouăzeci și șapte de pui tocmai din Suffolk? Pongo și Missis ardeau de dorința de a-i povesti, dar n-au putut s-o facă niciodată.

De cum trecură sărbătorile Crăciunului, domnul Dearly se hotărî să acționeze rapid, căci își dădea seama că o sută de dalmățieni erau puțin cam prea mulți pentru o singură casă de lângă Regent Park. Erau puțin cam mulți chiar și pentru Regent Park.

Mai întîi dădu anunț la ziar, în caz că se găseau proprietari care doreau să-și recupereze dalmățienii. Dar nu se prezentă nimeni. Și aceasta dintr-un motiv foarte simplu: toți puii, în afara celor furati de la soții Dearly, fuseseră cumpărați de Cruella, căci te costă astăzi să tocmești un furt ca

lumea. (De-altfel, Cruella plătise mai mult pentru puii furati decît pentru toți cei cumpărați.) Cum era de așteptat, proprietarii care vînduseră puii nu-i considerară niciodată pierduți și deci nu se mai interesară de ei. Singurul care veni fu fermierul, proprietarul Perditei, dar care acceptă bucurios să o vîndă soților Dearly.

Și uite așa, domnul Dearly se pomeni norocosul proprietar a o sută de dalmățieni minunați. Se hotărî că-i trebuie o casă mare, la țară. Din fericire, își putea permite aceasta, căci guvernul intrase din nou în datorii și domnul Dearly trebuise din nou să-i vină în ajutor. Și de data aceasta, guvernul îl răsplăti-se oferindu-i încă un venit din care să economisească impozitul pe venit. Astfel, domnul Dearly își permise să-și lase slujba, rămînînd însă oricînd gata să ajute guvernul la aritmetică.

Într-o frumoasă zi de ianuarie, după ce se topi toată zăpada, domnul Dearly îi zise doamnei Dearly:

– Hai să facem o călătore-

rie pînă în Suffolk ca să înapoim remorca domnișorului Tommy Tompkins și să căutăm o casă. Cu ocazia asta o să vedem și casa în care au fost închiși puii – nu că o vom cumpăra tocmai pe aceea.

Doamna Dearly rîse la o asemenea idee.

Îi luară cu ei pe Pongo și pe Missis, iar Lucky veni clandestin, ascuns sub bancheta mașinii, căci dorea să-l vadă din nou pe Colonel și să fie avansat la rangul de căpitan. (Nu stătu mult ascuns sub banchetă și fu primit cu mare bucurie cînd

– Și-acum să găsim casa Cruellei, zise domnul Dearly.

Cînd ajunseră la Hell Hall, găsiră un panou mare pe care scria: „De vînzare – IEFTIN. Proprietarul plecat în țări calde.”

Porțile erau larg deschise. Casa era goală.

(Frații Baddun fuseseră închiși pentru că-l atacaseră pe cel care venise să le ia televizorul care nu fusese niciodată plătit. Faptul nu-i deranja însă prea mult, căci la închisoare întîlniseră atît de mulți răufăcători, încît era chiar mai bine ca la televizor. Aveau mari speranțe acum să apară într-o zi în emisiunea „Ghicește-mi delictul”).

– Ce casă oribilă! exclamă doamna Dearly.

– Ce zid grozav! exclamă domnul Dearly.

ieși.) Cînd ajunseră la Dympling, pomiră la plimbare prin sat și-l întîlniră pe Tommy Tompkins însoțit de ciobănesc. Astfel, remorca îi fu înapoiată băiețașu-

Un lucru îl preocupa. Dacă aducea o sută de dalmățieni la țară, cum îi va împiedica să nu alerge nesupravegheați prin împrejurimi? Un zid grozav ca

lui pe loc – spre marea ușurare a soților Dearly, care nu prea știau ce le-ar fi putut spune părinților lui Tommy. Băiețașului nu trebuiră să-i spună nimic, căci el încă nu vorbea (cu toate că gînguritul lui începea să semene mai mult cu graiul oamenilor decît cu cel al cîinilor.)

Soții Dearly văzură imediat că Pongo, Missis și Lucky îl cunoșteau pe ciobănesc – ca și pe pisica țărăcată care sosise în fugă.

acesta îi oferea răspunsul. De n-ar fi fost casa atît de oribilă!

– Și dac-am vopsi-o în alb, zise el, și i-am pune la loc ferestrele zidite? În față are un bazin minunat, aproape un lac.

Doamna Dearly clătină din cap. Dar cînd intrară și vizitară camerele mari, frumoase și le închipuiră văruite în alb în loc de roșu, doamna Dearly începu să se simtă altfel.

Pongo, Missis și Lucky alergară prin bucătărie și cămară, amintindu-și tot ce se întâmplase acolo. Soții Dearly îi urmară și văzură cazanul pentru instalația de încălzire centrală. Ieșiră apoi să viziteze grajdurile.

– Dacă le încălzim, am putea amenaja aici cotețe tocmai bune, zise domnul Dearly.

Ridică apoi privirea și observă Turnul, de care rămaseră amîndoi încîntați. Se hotărîră atunci să cumpere Hell Hall și să-l transforme într-o casă frumoasă.

– Și vom fonda aici o Dinastie de Dalmațieni, zise domnul Dearly.

Missis se simți insultată. Crezuse că dinastie înseamnă tîmbălău, dar Pongo o liniști explicîndu-i că de fapt se referea la o familie care continuă peste ani și ani. Domnul Dearly adăugă:

Dodie Smith

O sută unu dalmațieni

(fragment)

cu mașina ca să deschidă casa cea nouă, cu Nanny Butler la volan – aceasta își adăugase o elegantă caschetă de șofer la uniforma ei de majordom.

Domnul Dearly ieși din casă cu Pongo și Missis. După el veni doamna Dearly cu Perdita și cu pisica cea albă pe umeri. (Pisica urma să fondeze și ea o Dinastie la Hell Hall. Soții Dearly îi promisera un persan alb ca soț.)

În următoarele minute avură loc două neașteptate întîmplări. La vederea camionetei, Missis abia apucă să exclame: „O! Uite un mira-

l oprească la timp pe terrier înainte ca acesta să apuce să-i facă vreun compliment și doamnei Dearly. Și atunci avu loc cea de-a doua întîmplare neașteptată. O mașină mare opri în apropiere și cei dinăuntru priveau cu interes la Pongo, Missis și Perdita. Dintr-o dată însă, mașina începu să se zgîlție cu putere, ușa se deschise brusc și dinăuntru sări un superb dalmațian, din cel cu pete roșcate, care se îndreaptă glonț spre Perdita. Era soțul ei de mult pierdut.

Numele său era Prince. Stăpînii lui fură impresionați de fidelitatea lui față de Perdita și-l oferiră pe dată soților Dearly, spunînd că erau fericiți să-l dea unei familii care se va îngriji de el. Ei erau adesea plecați din țară și erau nevoiți să-l lase în grija altora.

Prince fu încîntat. Pe lîngă că voia să fie cu Perdita, știa să recunoască oamenii iubitori de animale.

Și astfel, dalmațienii, o sută unu la număr, o porniră înspre Suffolk.

Stăteau în picioare pe scaunele din autocar și priveau afară. Mulți care-i văzură trecînd îi ovaționară, căci ziarele scriseră atîtea despre ei, încît deveniseră celebri. De-a lungul drumu-

lui se adunaseră de asemenea o mulțime de cîini, căci vestea plecării dalmațienilor fusese transmisă la Lătratul de Seară. Cei de-afară le urau noroc, dalmațienii le mulțumeau dinăuntru și umplu de o zarvă nemaipomenită. Pe soții Dearly însă nu-i deranja gâlăgia, căci după părerea lor era plăcut să auzi cîini lătrînd de bucurie.

Prince fu destul de timid la început, așa încît domnul Dearly se așeză lîngă el și începu să-l hîrjonească, în joacă, așa cum le place cîinilor mari să fie hîrjoniți. (Hîrjoneala trebuie să fie destul de dură, dar nu violentă, trebuie să provoace plăcere, nu durere. Domnul Dearly se pricepea de minune la asta.) Prince începu să dea din coadă și, dintr-o dată, îl apucă pe domnul Dearly de ureche, în joacă, spre m a r e a încîntare a acestuia. Din clipa aceea, chipeșul soț al Perditei se simți pe deplin ca unul de-al casei.

Cînd ajunseră la Dympling, tot satul ieși să-i întîmpine, cu ciobănescul, pisica țărcată și Tommy Tompkins în primele rînduri. (Dinspre fermă se auzea mugetul cald al vacilor urîndu-le bun venit.) Tommy avea remorca cu el și, văzînd-o, Cadpig se simți puțin invidioasă – dar se bucură să știe că de-acum era destul de mare ca să nu mai aibă nevoie de nici un fel de remorcă.

Pisica persană, care devenise o creatură adorabilă (bunătatea face pisici blînde), se purtă extrem de

frumos cu pisica țărcată de la fermă. Fu începutul unei mari prietenii.

În cele din urmă, autocarul intră pe porțile larg deschise de la Hell Hall. În bazinul din fața casei se oglindea acum o casă albă ca zăpada, cu perdele de muselină la toate ferestrele. Fațada casei aducea și acum cu un chip, dar a cărui expresie însă era dintre cele mai plăcute.

Dădacele îi așteptau în pragul ușii de la intrare. Și în timp ce le ieșeau în întîmpinare, Nanny Butler zise:

– Știați că pe acoperiș e o antenă de televizor?

Iar Nanny Cook adăugă:

– Ar fi păcat să nu o folosim.

Domnul Dearly înțelese că dădacele își doreau un televizor în bucătărie și propuse imediat cumpărarea unuia. Pongo și Missis auziră vestea cu mare bucurie, căci știau cît de mult îi lipsise lui Cadpig televizorul.

Dar, oricît de multe ore fericite petrecu în bucătărie, în fața televizorului, lui Cadpig nu-i mai plăcu acesta tot atît de mult pe cît îi

plăcuse celălalt televizor – acela nemișcat, tăcut, pe care-l văzuse în Ajunul Crăciunului, cînd puii se odihniseră atît de liniștiți în clădirea aceea ciudată și impunătoare. Își aminti adesea de clădirea aceea și se întreba a cui era. Trebuie să fi fost cineva cu o inimă foarte bună. Căci în fața fiecărui scaun dinăuntru, găsiseră cîte un culcuș pentru căței făcut dintr-o pernă cu tiv de jur împrejur și toate la colțuri. (Sfîrșit)

– Și am face bine să fondăm și o Dinastie Dearly, care să aibă grijă de Dinastia de Dalmațieni, lucru cu care doamna Dearly fu pe deplin de acord.

Modificările de la Hell Hall nu luară mult și într-o zi însoțită de început de primăvară, în fața casei de lîngă Regent Park, se aflau oprită o camionetă și un imens autocar cu etaj. Camioneta era pentru mobilă, iar autocarul pentru soții Dearly și pentru dalmațieni. Dădacele plecaseră înainte

coll”, cînd dinăuntru țîșni un dulău terrier Staffordshire, care strigă: „Iată, ne întîlnim din nou” către cei doi dalmațieni și se repezi în pieptul domnului Dearly.

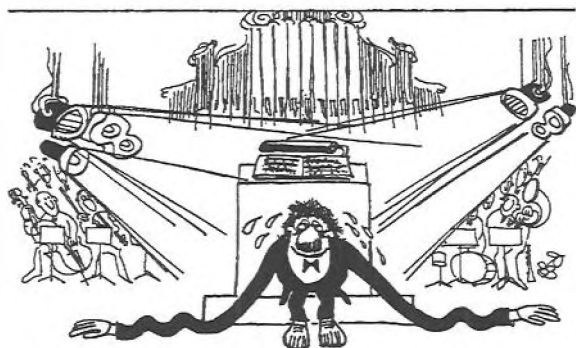
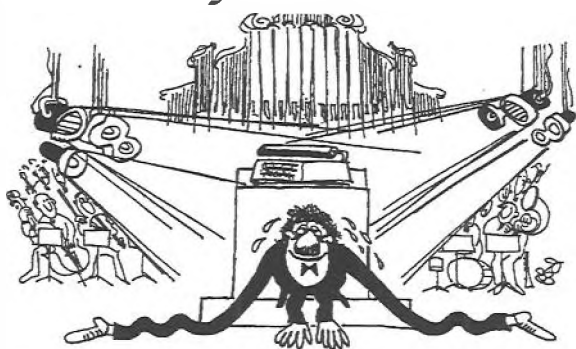
– Ăsta e un compliment, să știți, zise Jim, care stătea lîngă camionetă.

– Așa e, îl completează Bill. I-ați căzut cu tronc Berbecului ăstuia.

– Aș zice că i-am căzut la propriu, spuse domnul Dearly politicos, ridicîndu-se dintr-o poziție șezîndă. Pongo și Missis reușiră să-

Un dirijor (ne)obosit

Dirijorul din desen ar putea să fie și maestrul Gheorghe Flueraș după încheierea turneului de colinde.

Cei care vor găsi cele 7 deosebiri dintre cele două desene vor primi din partea noastră partituri muzicale prețioase.

Umor de sfârșit de an

Într-un Ajun de Anul Nou, Einstein îi spuse secretarului său:

– Sînt din ce în ce mai distrat, ca să nu zic uituc. Știu că e ajunul Anului Nou și parcă în ziua asta aveam programat ceva.

– Nu fiți îngrijorat! Trebuie să mergem la Institutul Politehnic pentru o conferință. Dar mai avem 3 ore bune...

– Mulțumesc că mi-ai amintit. Dar cine o să țină conferința?

☺ ☺ ☺

În sala de așteptare erau mai mulți cetățeni care doreau să fie primiți de către primar. Sosi și Moș Crăciun.

– Sînt destul de grăbit... V-aș ruga să-mi permiteți să intru eu primul!

– Stai așa, zise unul dintre cei care așteptau. Dumneata, Moș Crăciun, ai venit cu barba de acasă, dar

mie mi-a crescut de cînd aștept aici!

☺ ☺ ☺

De Anul Nou, doi deținuți discutau în celula care îi găzduia.

– Tu de ce stai, mă, la bulău?

– Pentru că mi-am făcut cumpărăturile de Crăciun prea devreme...

– Și pentru asta te-au închis?

– Da, pentru că mi-am făcut cumpărăturile înainte să se deschidă magazinul...

☺ ☺ ☺

– Mulțumesc, Moș Crăciun, pentru cadourile care mi le-ai adus! Zise Bulișor.

– N-ai pentru ce, dragul moșului. Nu a fost cine știe ce, că anul ăsta, moșul e tare sărac.

– Așa m-am gîndit și eu, dar mama mi-a spus că totuși să-ți mulțumesc!

☺ ☺ ☺

Familia Bulă a venit să-și petreacă Revelionul la familia Trulă, aducîndu-l cu ei și pe Bulișor, de patru ani, care avea obiceiul că distrugea tot pe unde ajungea. După ce s-a sfîrșit petrecerea, la plecare, Trulă, furios din cauza stricăciunilor provocate de „îngerăș”, îi spuse lui Bulă:

– Să mai veniți la noi... ca să ne dați vestea cea bună... că băiatul vostru a reușit să intre la facultate!

☺ ☺ ☺

De Crăciun, Bulă intră într-un magazin de bijuterii.

– Aș vrea o bijuterie pentru o doamnă...

– Pentru soție sau ceva mai scump?

☺ ☺ ☺

Revelion în Ardeal.

– Tu, Mărie, zise Ion, noi amu de Revelionul aista, de 2001, facem 30 de ani de cînd trăim împreună fără acte. N-ar fi bine să ne căsătorim și noi?

– Ar fi, Ioane, dar așa bătrîni cum sîntem, cine ne mai ia?

☺ ☺ ☺

De sărbătorile Crăciunului, nemții se duc la cehi.

– Ne primiți cu plugușorul?

– Nu, Doamne ferește, că acum cîțva timp au venit la noi unii cu steaua și pe urmă n-au mai vrut să plece.

Aho, aho copii și frați

Aho, aho copii și frați,
Stați puțin și nu mînați,
Lîngă boi v-alăturați.
Și cuvîntul mi-ascultați.
la mai mînați, măi,

hăi, hăi...

S-a sculat mai an,
Bădica Traian
Și-a ncălecat pe-un cal
învățat,

Cu șeaua de aur,
Cu nume de Graur,
Cu frîu de mătase,
Împletit în șase,
Cît vita de groasă,
El în scări s-a ridicat,
Peste cîmpuri s-a uitat,
Să aleagă-un loc curat,
De arat și semănat.
Și-a pornit într-o joi,
Cu un plug cu
doispreceze boi.

Boi boureni,
În coada codălbenei,
În frunte țințarei,
la mai mînați, măi, flăcăi,
hăi, hăi...

La luna, la săptămîna,
Își umplu cu aur mîna.
Și el vru să vadă,
De-i dete Dumnezeu
roadă.

Era-n spic cît vrabia,
Era-n bob cît trestia.
la mai mînați, măi,
hăi, hăi...

Traian iute s-a întors
Și din grajd alt cal a scos,
Un alt cal mai năzdrăvan,
Cum îi place lui Traian,
Negru ca corbul,
Iute ca focul,
De nu-l prinde locul.
Cu potcoave de argint,
Ce dă sporul la fugit.
Traian iute-a ncălecat,
La Tinchin a apucat
Și oțel a cumpărat,
Ca să facă seceri mari,
Pentru secerători tari.
Și-altele mai mititele,
Pentru fete ochșele
Și neveste tinerele.
De urat, am mai ura,
Dar mă tem că va-nsera,
Pe aici, pe la
dumneavoastră,

Departe de casa noastră.
Și ne-așteaptă și-alte case,
Cu bucate mai gustoase,
Cu pîine caldă pufoasă,
Cu vinul de viță-aleasă,
Cu cotnar de Drăgășani,
La anul și la mulți ani!

Colindă din Muntenia

Bug & Dixie în vacanța de iarnă

ROMÂNIA

Luni 24 decembrie

6.00 Strict necesar 7.29 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 7.30 Bravo, Bravissimo (R) 9.00 Surprize, surprize 11.30 La toată casa-i lumină! 12.00 Desene animate 12.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 13.00 Jurnalul de prinz 13.30 Istorie polemică 14.00 Pro Patria 15.00 Cronica 16.25 Film. Dorința 18.05 În așteptarea lui Moș Crăciun 18.20 Sfințită-i seara de Crăciun! 18.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde 19.00 Jurnal 19.30 Iartă-mă! 20.30 Film. Cine este Moș Crăciun? 22.14 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 22.15 Jurnalul de noapte 22.30 Vanessa Williams și prietenii săi 23.25 Fantezii pe gheață 1.00 Jurnal (R) 1.30 Iartă-mă! (R) 2.30 Istorie polemică (R) 3.05 O vedetă populară (R) 4.00 De luni pînă duminică. (R).

Marti 25 decembrie

6.00 Universul credinței 10.29 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 10.30 Deschide ușa, creștine! 11.30 Film. Cadoul de Crăciun 12.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 13.00 13.15 Să fii bun de Crăciun! 15.00 Cronica 16.00 Imperiul Magiei 16.45 Serial. Vișind la Hollywood 17.25 Desene animate 18.20 Știri 18.35 Sfințită-i seara de Crăciun! 18.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde 19.00 Jurnal 19.30 Film. A douăsprezecea noapte 21.45 Concert de la Vatican 23.15 Lumea dansului 24.15 Marele Jazz 1.45 2.15 Sfințită-i seara de Crăciun (R) 3.00 Film. (R) 5.15 Sfințită-i seara de Crăciun (R).

Miercuri 26 decembrie

6.00 Strict necesar 7.29 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 7.30 Serial (R) 8.10 Fantezii pe gheață 9.45 TVR Cluj 12.00 Cei trei tenori în București 12.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Oameni ca noi 13.45 Bucuriile muzicii 14.30 O seară a dansului într-o iubire 15.00 Panorama 16.00 Stelele patinajului 16.50 Serial. Vișind la Hollywood 17.25 Serial. Justițiarul 18.15 Știri 18.35 Serial. Băiatul care aduce soare 18.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde 19.00 Jurnal 19.30 Glume, boacănă, aventuri 20.30 Înclinările JT 21.15 Film. Frumoasa venețiană 22.10 Concert de sărbătoare 23.00 Stelele patinajului (R) 23.45 Jurnal (R) 1.15 Bucuriile muzicii (R) 2.00 Deschide ușa, creștine! 3.00 Cei trei tenori în București (R) 4.00 Sfințită-i seara de Crăciun (R) 4.30 Sub semnul stelei 4.55 Garantat 100% (R).

Joi 27 decembrie

6.00 Strict necesar 7.19 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 7.20 Serial (R) Justițiarul 8.00 8.10 Glume, boacănă, aventuri 9.10 Lumea dansului (R) 10.10 TVR Iași 12.00 Suflul de copil 12.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 13.00 Jurnalul de prinz 13.30 Festivalul Internațional 14.15 Eveniment 15.00 Conviețuiri 15.30 Panorama 16.00 Vîno să vezi! 16.45 Serial. Vișind la Hollywood 17.20 Corect 17.25 Serial. Justițiarul 18.15 Știri 18.35 Serial. Băiatul care aduce soare 18.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde 19.00 Jurnal 19.30 Film. Călătorind pe o rază 21.30 Reflecții rutiere 21.50 Concert extraordinar 22.29 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 22.30 Jurnalul de noapte 23.00 Evensiuni 24.00 Vîno să vezi! (R) 0.45 Jurnal (R) 1.15 Eveniment (R) 2.05 Film. A doua zi de Crăciun 3.40 Reflecții Rutiere (R) 4.00 Concert extraordinar 4.40 Marele Jazz (R).

Vineri 28 decembrie

6.00 Strict necesar 7.19 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 7.20 Serial. (R) Justițiarul 8.00 Film. (R) 10.10 Reflecții rutiere (R) 10.30 TVR Craiova 12.20 Concert extraordinar 12.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 13.00 Jurnalul de prinz 13.30 Drepturile omului 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 Conviețuiri 16.00 Poveste de dragoste 16.45 Serial. Vișind la Hollywood 17.20 Corect 17.25 Serial. Justițiarul 18.15 Știri 18.35 România politică 18.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde 19.00 Jurnal 19.30 Ploaia de stele 21.30 Serial. Amy 22.30 Jurnalul de noapte 23.00 Film. Nemuritorul 0.35 Jurnal (R) 23.50 Poveste de dragoste (R) 1.35 Jurnal (R) 2.10 Drepturile omului (R) 3.10 Ploaia de stele (R) 5.10 Bucuriile muzicii.

Sîmbătă 29 decembrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 7.50 Garajul lui Ziggy 9.20 Serial. Necazuri de puștoaică 10.10 Auto Club 10.55 O vedetă populară 11.45 Debut 50 plus 12.44 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 12.45 Jurnalul de prinz 13.00 Desene animate 14.00 Anul sportiv 2001 15.00 Garantat 100% 16.00 Ora G 17.00 Teleshop 18.00 Muzica e viața mea! 18.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde 19.00 Jurnal 19.25 Agenda Europeană 19.30 Surprize, surprize... 21.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Concertul de Crăciun de la Opera de Stat din Budapesta 23.45 Garantat 100% (R) 23.50 Jurnal (R) 1.20 Anul sportiv 2001 (R) 2.30 Muzica e viața mea! 3.30 Concertul de Crăciun (R) 4.50 Ceasul deșteptător (R).

Duminică 30 decembrie

6.00 Universul credinței 8.00 Desene animate 8.35 Serial. Zorro 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 De luni pînă duminică 12.45 Jurnalul de prinz 13.00 Desene animate 13.00 Elton John 13.50 Anul sportiv 2001 15.00 Bun de tipar! 16.15 Aromă de duminică! 16.30 Bravo, Bravissimo! 18.00 În căutarea visului American. Documentar 18.59 TVR - 45 de ani în 45 de secunde 19.00 Jurnal 19.30 Ghici cine vine la tine... 20.30 Film. Bani de nimic 22.14 TVR - 45 de ani în 45 de secunde (R) 22.15 Jurnal 22.30 Bravo, Bravissimo! 24.00 Bun de tipar (R) 1.15 Jurnal 1.45 Anul sportiv 2.55 Ghici cine vine la tine...? (R) 4.00 Auto Club (R) 4.45 Tezaur folcloric (R).

TVR

Luni 24 decembrie

6.00 Colinde 6.15 Ferma (R) 7.15 Lerul, Ier 7.30 Cafeaua de dimineață 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Serial (R). Magicianul 9.30 Serial (R). Zdreanța veselă 10.00 Colinde 10.05 Feerie de gheață 10.50 Cu icăna de Crăciun 11.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 11.25 Serial. Femeia misterioasă 12.35 Desene animate 13.45 Alea cu Ghimpi 14.00 Știri 14.10 Toți împreună 15.10 Oprirea obligatorie 15.30 Cu steaua 15.45 Răscruci 16.15 Alea cu Ghimpi (R) 17.30 Știri 17.40 Concertul de Crăciun 18.45 Serial. Drumul spre Avonlea 19.30 Piramida 20.00 Colinde și obiceiuri de iarnă cu grupul „Cargo” și corala „Teofora” 20.30 Film. Pomul de Crăciun 22.05 Am pornit să colindăm 23.05 Crăciun în Europa 0.05 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 0.50 Fete 1.00 Serial (R). Drumul spre Avonlea 1.45 Piramida (R) 2.15 Film (R). Posedați de întineric 3.40 Film (R). Pomul de Crăciun 5.15 TVM Messenger

Marti 25 decembrie

6.00 Colinde 6.05 Desene animate (R) 7.05 Desene animate (R) 7.30 Film. Scenaștii 9.15 Desene animate 10.30 Prietenii lui Piticot de Crăciun 11.15 Colinde 11.20 Tradiții 11.45 Ferestre spre cer 12.30 Crăciun la fermă 14.00 Știri 14.05 Toți împreună 14.50 Fete 15.00 Serial. Lee Evans 15.30 Concert de Crăciun de la Roma 16.30 Colinde Transilvane 17.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 17.30 Știri 17.40 Cercul de la Monte Carlo 18.30 Show pe gheață 19.30 Piramida 20.00 Deschide ușa, creștine 21.20 Film. Taxiul de Crăciun 23.00 Tina Turner în concert 24.00 Show pe gheață (R) 1.05 Crăciun în Europa (R) 2.05 Piramida (R) 2.35 Cercul de la Monte Carlo (R) 3.30 Film (R). Taxiul de Crăciun 5.15 TVM Messenger

Miercuri 26 decembrie

6.00 Desene animate 7.05 Desene animate 7.30 Film. Povestea unui cățel 9.00 Deschide ușa, creștine (R) 10.20 Tradiții 10.50 Bucate de Crăciun 11.00 Jara de piatră 11.30 Răscruci 12.00 Colinde și obiceiuri de iarnă cu grupul „Cargo” și corala „Teofora” (R) 12.30 Bărbați, la crăciun! 14.00 Știri 14.05 Toți împreună 14.50 Fete 15.00 Serial. Lee Evans 15.30 Televiziunea, Dragostea mea 16.30 Spectacolul lumii 17.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 17.30 Știri 17.40 Din darul magilor 18.40 Serial. Drumul spre Avonlea 19.30 Piramida 20.00 Mai vine Moș Crăciun? 21.00 Film. Bărbatul din pod 22.35 Festivalul național concurs de muzică folk „Om bun” 23.35 Răscruci (R) 1.10 Serial (R). Drumul spre Avonlea 2.00 Piramida (R) 2.30 Știri 2.40 Tina Turner în concert (R) 3.40 Film (R). Bărbatul din pod 5.15 TVM Messenger

Joi 27 decembrie

6.00 Colinde (R) 6.15 Jara de piatră (R) 6.45 Prietenii lui Piticot de Crăciun (R) 7.30 Desene animate (R) 8.45 Desene animate 9.00 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.30 Bărbați, la crăciun! (R) 11.00 Colinde 11.05 Călătorind prin țară (R) 11.35 Serial. Tată, am încurcat-o! 12.00 Serial. Femeia misterioasă 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți împreună 14.50 Poftă bună cu Petrișor! (R) 15.05 Tribuna partidelor parlamentare 15.35 Din coasta Evei 16.35 Alături la cheie 17.05 Serial. Tată, am încurcat-o! 17.30 Știri 17.45 Dosare științifico-reale 18.40 Serial. Drumul spre Avonlea 19.30 Piramida 20.00 Se luminează tot pămîntul 21.10 Film. Echilibru fragil 22.40 Concert de Crăciun al Orchestrei și Corului Teatrului „Scala” din Milano 23.50 Se luminează tot pămîntul 1.00 Serial (R). Drumul spre Avonlea 1.50 Bucate de Crăciun (R) 2.00 Piramida (R) 2.30 Știri 2.40 Fete 2.45 Festivalul Național concurs de muzică folk 3.45 Film (R). Echilibru fragil 5.15 TVM Messenger

Vineri 28 decembrie

6.00 Serial (R). Femeia misterioasă 6.45 Clepsidra cu imagini 7.15 Desene animate (R) 8.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 9.00 Paradisul de fîngă noi (R) 9.30 Tradiții (R) 10.00 Din coasta Evei (R) 11.00 Colinde 11.05 Tradiții 11.35 Serial. Tată, am încurcat-o! 12.00 Serial. Femeia misterioasă 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Concert de Crăciun 15.15 Alea cu Ghimpi (R) 15.30 Camera de gardă 16.00 Patrimoniul 16.30 Expediție în necunoscut 17.00 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 17.30 Știri 17.40 Documentar 18.40 Serial. Drumul spre Avonlea 19.30 Piramida 20.00 D'ale lui Mitică 21.00 Film. Noaptea huliganilor 22.30 Concert de Crăciun 23.10 Documentar (R) 0.05 Camera de gardă (R) 0.35 Patrimoniul (R) 1.05 Serial (R). Drumul spre Avonlea 2.00 Piramida (R) 2.30 Știri 2.40 Tradiții (R) 3.05 Fete 3.10 D'ale lui Mitică 4.10 Răscruci (R) 4.40 Concert de Crăciun 5.25 TVM Messenger

Sîmbătă 29 decembrie

6.00 Serial (R). Femeia misterioasă 6.50 Veni, Video, Viciu (R) 7.10 On line 7.40 Arta apărării 8.10 Desene animate (R) 9.30 Arca lui Noe 10.00 Lumea lui Chiț-Chiț 10.45 Serial. Magicianul 11.10 Serial. Zdreanța veselă 11.40 Serial. Poliția judiciară 12.30 Atlas 13.10 Planeta singurătății 14.00 Știri 14.05 Bărbați, la crăciun! 15.05 Fete 15.10 Serial. Băieți buni, băieți răi 16.00 Serial. Sabrina, vrăjitoarea adolescenței 16.30 Serial. Iubiri celebre ale secolului XX 17.00 Mit și istorie 17.30 Știri 17.35 Serial. Păzește-mă, Doamne! 18.05 Serial. Scurte povestiri cinematografice 18.40 Film. Un dram de nebunie 20.10 Serial. Mercury 21.00 Serial. Jocurile minții 21.45 Despre viață și sex 22.30 Film (R). Noaptea huliganilor 23.55 Planeta singurătății (R) 0.45 Serial (R). Mercury 1.30 Serial (R). Păzește-mă, Doamne! 2.00 Despre viață și sex (R) 2.45 Film (R). Un dram de nebunie 4.15 Serial (R). Jocurile minții 5.00 Serial (R). Sabrina, vrăjitoarea adolescenței 5.25 TVM Messenger

Duminică 30 decembrie

6.00 Atlas (R) 6.30 Serial (R) Zdreanța veselă 7.00 Serial (R). Magicianul 7.30 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferma 9.30 Cronici votive 10.00 Prietenii lui Piticot 10.45 Serial. Magicianul 11.15 Serial. Piatra magică 11.45 Serial. Whishbone 12.15 Paradisul de fîngă noi 12.45 Alea cu Ghimpi 13.05 Splendorile naturii 14.00 Știri 14.05 Documentar 15.00 Video-clipuri 15.15 Serial. Băieți buni, băieți răi 16.00 Serial (R). Sabrina, vrăjitoarea adolescenței 16.25 Video-clipuri 16.30 Serial. Iubiri celebre ale secolului XX 17.00 Călătorind prin țară 17.30 Știri 17.35 Serial. Păzește-mă, Doamne! 18.05 Serial. Scurte povestiri cinematografice 18.40 Film. Telefonul 20.05 Serial. Mercury 20.50 Fete (R) 21.00 Serial. Jocurile minții 21.45 Despre viață și sex 22.30 Film. Raiul pe pămînt 0.05 Documentar (R) 1.00 Serial (R). Păzește-mă, Doamne! 1.30 Serial (R). Mercury 2.15 Despre viață și sex 3.00 Film (R). Telefonul 4.20 Serial (R). Jocurile minții 5.05 Serial (R). Sabrina, vrăjitoarea adolescenței 5.25 TVM Messenger

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

24 DECEMBRIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Program special de Ajunul Crăciunului (Cum ne pregătim de Crăciun; Despre însemnătatea colindelor; Turca la Aletea) 11.55: Încheiere.

25 DECEMBRIE, MARTI (redactor: Eva Iova)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Program special de Crăciun (Colinde tradiționale românești; Reportaj cu colindători din Giula; Portretul învățătoarei Elena Popa) 11.55: Încheiere.

26 DECEMBRIE, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Program special de Crăciun (Reportaj cu cîntărețul Tudor Gheorghe) 11.55: Încheiere.

27 DECEMBRIE, JOI (redactor: Iulia Kaupert)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Emisiune retrospectivă - Viața culturală a românilor din Ungaria în 2001 11.55: Încheiere.

28 DECEMBRIE, VINERI (redactor: Adam Bauer)
10.30: Introducere, cuprins 10.35: Emisiune retrospectivă - Viața publică a românilor din Ungaria în 2001 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 DECEMBRIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Monica Rocsin)
14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.35: Emisiune retrospectivă - Viața religioasă a românilor din Ungaria în 2001 15.00: „Pe undele Europei” - magazin eurorregional 15.58: Încheiere.

30 DECEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian)
14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.35: Emisiune retrospectivă - Selecție din magazinele românești, anul 2001 15.55: Încheiere.

Revelion la Radio 31 decembrie 2001, orele 10.30-12.00 și 19.00-19.30

Emisiunea de Revelion va sta sub semnul umorului și al divertismentului. Vom afla noile peripeții ale lui Anton Petrescu. Apoi, am cules pentru Dvs. anecdote din regiunea Banatului și de pe la noi. Momente vesele cu cei doi monștri ai umorului: Vasile Muraru și Nae Lăzărescu, apoi nota ziaristului Koczka György despre viitorul luminos al talibanilor și, în final, dar nu în ultimul rînd, gafe și poante ale omului de rînd, reporterul. Vă invit deci să ciocnim împreună un pahar de șampanie în ultima, dar cea mai veselă zi a anului 2001.

Redactor: Iulia Kaupert

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00-19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lîngă frecvențele de 66.29 MHz și 66.14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91.4 MHz, Radio Seghedin 93.1 MHz

Ecranul nostru

27 decembrie 2001 (m1 ora 12.40)
Reluare: 29 decembrie 2001 (m2 ora 10.35)

Programul prevăzut pentru săptămîna viitoare:

Programul în limba română de această dată va fi transmis cu o zi mai tîrziu decît cel obișnuit, deci joi, la ora 12.40. A devenit un obicei ca ultima emisiune a anului să fie realizată sub semnul veseliei, aflîndu-ne aproape de Revelion. Nici acum nu va fi altfel. Se va difuza al doilea act al scenei cu penepțiile lui Anton Petrescu, românul care se va reîntoarce de la Polul Nordic. O să puteți urmări un al doilea „interviu-capcană”. Interlocutorul să rămînă secret, dar oricum avem de alege dintre cele trei „victime” prezentate în avanpremieră acum un an. Deci, vă putem asigura, la încheierea anului o să aveți parte de un „Ecranul nostru” cu totul neobișnuit.

Realizator: Tiberiu Boca

Sponsorul nostru

tiszanel

Emisiunea în limba română

**24 de ore din 24
pe 756 kHz**

Internet: www.rri.ro

e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

Cine nu s-ar bucura
de un astfel
de cadou de Crăciun?

**ESENȚA
MIȘCĂRII**

În Ungaria
în două localități:
la Bichișciaba și la Nagylak

Ecranul nostru

2 ianuarie 2002 (m1 ora 13.30)
Reluare: 5 ianuarie 2002 (m2 ora 10.35)

În prima emisiune din Anul Nou o să aveți ocazia să urmăriți o retrospectivă a evenimentelor anului pe care l-am parcurs. Calendarul „Ecranului nostru” va fi împărțit în patru, după următoarea schemă: Viața culturală, învățămînt și tîneret, Viața publică și politică și Viața confesională. Rămîneți alături de programul românesc și în anul 2002!

Realizator: Ștefan Crâsta

La mulți ani!

Urare

Sculați gazde-n sărbători

An nou fericit

Că vă oin colindători

Gazde să trăiți,

Să fiți gazde veseloși,

An nou fericit,

C-ați ajuns un an frumos

Gazde să trăiți!

Și-i găzdoaia veseloasă

An nou fericit!

La zile mari și frumoase

Gazde să trăiți!

Noi zicem colinda voastră

An nou fericit!

Voi gândiți de plata noastră

Gazde să trăiți!

Cîte-un măr și cîte-o nucă

An nou fericit

Să le punem în trăistucă

Gazde să trăiți!

De ni-ți da de nu ni-ți da

An nou fericit

Mai mult nu vom colinda

Gazde să trăiți!

Că ni-i scurtă gubulă

An nou fericit

Și mă tem c-om îngheța

Gazde să trăiți!